

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2-40
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an . . . 40— franci
 Telefon pentru oraș și interurban Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-rul 11a

INSERTIUNILE
 se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Legea deschisă costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se înapoiază

Gramofonul guvernului.

Arad, 19 Noemvrie.

Guvernul slabănog al lui Lukacs are o poziție foarte comodă: de câte ori are să-și precizeze punctul său de vedere față de evenimentele politice externe sau interne, el se folosește de gramofonul său permanent care nu dă nici odată greș; îl pune pe Tisza să vorbească fie la Pesta, fie la Arad sau în altă localitate. Urmarea este că toate aceste discursuri-automate seamănă perfect unele cu altele, purtând o nuanță caracteristică: nesinceritatea și contrazicerea.

Pe cât de binevoitor s'a arătat Tisza față de popoarele balcanice în discursul său de ieri, manifestând bucurie pentru victoriile lor îndreptățite, pe atât de intolerant și de crud a fost când a vorbit de aspirațiile naționalităților nemaghiare din Ungaria. Discursul de ieri al lui Tisza l-a arătat deci pe acesta în toată duplicitatea sa respingătoare.

Ce-au pretins naționalitățile din Turcia dela guvernul otoman? Garantarea liberei dezvoltări a fiecăreia dintr-însele în privința politică și culturală. Ce pretind naționalitățile nemaghiare din Ungaria? Același lucru, dar cu același rezultat negativ. Cum poate deci un om sincer să se bucure și să aprobe în același timp aspirațiile neamurilor din Balcani, iar pe cele din Ungaria să le persecute cu foc și cu sabie? Nime nu-i așa de orb, nici chiar contele Tisza ca să nu vadă că intoleranța națională a Turcilor a provocat catastrofa de azi a imperiului otoman.

Biruința slavilor din Balcani și solidari-

tatea slavilor din monarhia noastră cu frații lor învingători, tocmai în aceste momente când monarhia noastră poate să fie implicată într'un conflict serios cu Sârbia, convingerea târzie și dureroasă a Ungurilor că în jurul neamului lor se strânge din ce în ce un cerc de fier, al slavismului, i-a trezit puțin pe conducătorii destinelor maghiarimei din orbirea lor și atunci au văzut că salvarea rasei lor residă numai într'o alianță strânsă între elementul maghiar și cel român, nu însă din Ungaria, ci din România. De aici vin apoi ditirambii lui Tisza la adresa României și asigurările de dragoste și solidaritate cu politica externă a acesteia în Balcani.

Această alianță a României oficiale cu monarhia noastră, și cu Tripla-alianță, va avea numai atunci o bază solidă când nu numai diplomații români, ci întreg neamul românesc se va lipi de această alianță, ceea ce se va întâmpla când guvernul ungar va acorda elementului român din Ungaria deplină libertate politică și culturală în raport drept cu numărul nostru, în raport cu dările noastre în bani și în sânge pentru patria comună, de altfel toate asigurările de dragoste ale Ungariei față de România sunt nesincere.

Atentate împotriva noastră, ca înființarea episcopiei de Hajdudorog, închiderea școalelor noastre, persecutarea învățătorilor români și a ziarelor noastre, terorizările nemai auzite cu ocazia tuturor alegerilor parlamentare, persecuția împotriva colorilor și cântecului nostru național, precum și tot pomelnicul nesfârșit de crime împotriva ființei

noastre etnice, se ridică pe vecie ca un zid de nepătruns între noi și între Unguri. N'avem aspirații iredentiste ci am voi să ne bucurăm de aceleași libertăți b. o. ca Cehii din Austria, și am fi mulțămiiți.

Libertățile aceste Ungurii nu ne le vor da. A spus-o și Tisza ieri în discursul său, când a amintit de aspirațiile naționalităților nemaghiare și când a vorbit despre reforma electorală.

Un lucru însă nu ni l-a spus Tisza ieri. Cum se prezintă țara în fața unui eventual conflict al monarhiei cu Sârbia? Cu naționalități asuprite, cu dezastrul economic și financiar ce ne amenință în tot momentul? Cu emigrările fără seamăn la Canada? Cu rășboiul ridicol între guvern și opoziție, așa numitul război între două roze, — bine înțeles amândouă cu spini împotriva noastră — și cu amăgirea continuă a masselor cu un proiect de lege electorală, mai rea decât și cea de astăzi? Slabă pregătire...

Rățoiețele contelui cu încrederea deplină a coroanei nu mai prind. Ele sunt cel mai mare abuz de încrederea coroanei, pe care politicienii maghiari o întrebuițeau ca paravan pentru nelegiuirile lor, iar abuzul acesta constituie o adevărată crimă conștientă, voind să discrediteze coroana în fața popoarelor. Demonstrațiile ostile de ieri au fost adevărată expresie a sentimentelor opiniei publice față de guvernul acesta ilegal și tiranic. Prin glasuri de gramofon ca cel de ieri poziția guvernului nu se va întări de loc. Țara așteaptă un guvern drept care să fie adevărată și nefalsificată expresie a popoarelor din Ungaria.

O Eizenschitz și K. v. Zesku.

Fluturașul.

(Continuare și fine).

Scena VI.

Mișu și Zoe.

Mișu: (intră vesel prin ușa din stânga cu un pachetel în mână. Pe când voiește să-și depue pardiseul) Sunt deja aici. Bomboanele dorite sunt aici, le-am adus.

Zoe: (pentru sine) Așaa?

Mișu: Ce zici despre punctualitatea mea. Acu vreau să-mi dai gurița promisă.

Zoe: (în sine) Ți-oi da eu! (Tare) Nu tocmai de tot punctual. Mi-se pare că ai întârziat trei sau patru minute.

Mișu: (Isbit de tonul Zoei se întoarce și cu o mână încă în pardesiu vine spre ea, dară n'o poate vedea, căci o ascunde speteaza scaunului). Ce... Ce-ai zis?

Zoe: (liniștită) Am zis, că ai întârziat vre-o câteva minute.

Mișu: Cu o mână tot în mâneca pardisiului se apropie cu frică, observă că e Zoe și se retrage cu frică.

Zoe: (Se întoarce către el și râde tare) Hahaha! Ce-ai? Ce stai așa de jumătate îmbrăcat? Ce faci așa față idiotă? Ți-e frig?

Mișu: (tot incurcat, bălbăie). Nu!... din contră!... Eu.. cred, că.. mi s'a.. s'a suit căldura la cap.

Zoe: Adevărat! E foarte cald aici.

Mișu: Foarte... ca... cald!

Zoe: D-ta știi, că mie nu-mi place să stau în odaie încălzită.

Mișu: Știu!

Zoe: Vino șezi lângă mine (El vine, ca un lunatec). Acu capeti gurița promisă (Mișu duce mâna la cap.) Ce ai? Ești cu totul schimbat. Scoate-ți pardisiul!

Mișu: (retrăgându-se încet, în sine) Vai Doamne! Trebuie că am halucinații. (Își scoate pardisiul).

Zoe: (liniștită) Mi-ai adus bomboanele pralinés.

Mișu: Cum?... Bom.. bomboane.. papa.. pralinés? D-ta.. mi-ai cerut.. bomboane.. pra.. pralinés?! (Își șterge ochii, ca să vadă, dacă n'a visat).

Zoe: Da! Ce, nu-ți mai aduci aminte?

Mișu: (șovăind) Na! Da! Nu știu?

Zoe: Așadară nu mi-ai adus?

Mișu: Ba da... nu.. da.. iacătă-le! (Îi întinde pachetul cu bomboane.)

Zoe: (râde) Nu ți-ai uitat. (Desface pachetul și ia o bomboană.

Mișu: (ca-n vis) Nu mi-am uitat!

Zoe: Atunci capeti și d-ta una. (Vrea să-i dea o bomboană în gură).

Mișu: (retrăgându-se ca și când i-ar da venin). Nu, nu! Îți mulțămesc.

Zoe: (se scoală, îl ia de mână și-l silește să seadă pe sofa) ce-ai d-ta? Te simți rău? Ți-au căzut rău imputările de mai înainte? Uită-le. Noi femeile suntem câteodată așa de... Nu trebuie să luați tot în serios dela noi!

Mișu: (seade, îi cercetează părul și fața. Dă din cap, în sine). Hm! Hm! (Tare) Știi sigur de tot, că adineaora m-ai trimis să-ți aduc bomboane dela Capșa.

Zoe: (Se preface că se miră). Asta-i bună! Cu cine crezi dară că ai vorbit? D-ta visezi când viu eu aici!

Mișu: Visez!! (Își șterge ochii și-și așează părul) Nu! Nu! Eu nu visez, sunt treaz. (Cu ton plângător) Eu văd clar (aproape plângând) te văd cu părul d-tale blond! Nu-i așa că părul d-tale e... blond?

Zoe: Ce zici?

Mișu: (nesigur) Iartă-mă! Mi-e negru înaintea ochilor!... De aceea văd tot blond, ce e negru. Mi se pare că nu mai pot deosebi colorile.. sau sunt nebun (Se scoală și umblă agitat prin odaie).

Zoe: Ți s'a suit căldura la cap! Te rog deschide fereastra. O să-ți treacă imediat... Ai congestiuni... Repede... Repede deschide fereastra. (Mișu nu se scoală. Zoe cu voce aspră arătându-i cu mâna ca un hipnotizator, fereastra zice accentuând fiecare silabă). Des-chi-de fereastra!

Evenimentele din Balcani discutate în delegațiuni. În ședința de ieri a subcomisiunii industriale, aleasă din sinul comisiunilor de război și marină, deputații unguri și-au ridicat din nou cuvântul în favorul industriei ungare, care, ne asigură ei, va putea libera armatei cine știe ce potcoave tot așa de bune ca și cele ieșite din fabricile austriace.

Delegațiunea austriacă a ținut ieri ședință plenară, continuându-se discuția la bugetul ministerului de externe. — Conte *Latour* cere mai multă prevedere și discrețiune la discuția chestiunilor externe. Roagă pe ministrul de externe să dea lămuriri cu privire la soarta consulilor austro-ungari, *Prohászka* și *Tahy*. — *Korosec* spune că situația delegaților slavi e foarte dificilă și tot așa va rămânea cât timp ei nu le vor putea zice fraților lor din Balcani: Vedeți monarhia aceasta ne iubește și ne dă totul, ca să ne putem desvolta liber în toate direcțiunile. — *Hruban*: Trebuie să rupem cu tradiția veche și să facem ca și la noi să triumfe spiritul democratic. Cât timp statele din Balcani luptă împotriva tiraniei și pentru câștigarea libertății și a drepturilor lor firești, au întreaga noastră simpatie și încredere.

Delegatul boem *Choc* vorbind de raportul actual dintre țările habsburgice, spune că *dualismul e o adevărată monstruoasă și cu totul contrar ori căruia principiu constituțional*. Condamnă apoi sistemul lui *Cuvaj* și amintește cu plăcere de succesele popoarelor slave din Balcani și de atitudinea loială a României. Revizuirea asupra chestiunii dualismului accentuează încă odată că acesta s'a dovedit cu totul incapabil, astfel că tot mai mult se impune necesitatea de a reorganiza monarhia pe baze federale spre a-i asigura pentru totdeauna nimbul de mare putere. — *Helmer* aprobă politica externă a monarhiei. *Pittoni* reprezintă vederile partidului socialist: pace și bună înțelegere între popoare. *Dr. Leo* relevă adevărul că statele naționale s'au dovedit în toate privințele superioare statelor compuse din elemente heterogene. Politica monarhiei față de chestiunea Slavilor de sud n'a fost în trecut cea mai corectă. O revizuire și modificări însemnate sunt tot mai impetuș reclamate. Va fi nevoie chiar de regularea definitivă a situației de drept public a provinciilor anexate. — *Ellenbogen* polemizează cu vorbitorii cari-i criticaseră discursul de mai înainte. *Wolf* arată că monarhia a făcut un pas greșit atunci când a redat Turciei sandjaciul *Novibazar*. Din greșala aceasta a rezultat alianța balcanică.

Ministrul de externe, contele *Berchtold*, răspunzând delegaților cari în vorbirile lor s'au ocupat de evenimentele din Balcani, își repetă

declarațiile făcute în expozeul său. Accentuează că în ce privește autonomia Albaniei, puterile Triplei Alianțe sunt de acord chiar și în cele mai mici amănunte. De lucrul acesta s'a putut convinge și cu ocaziunea călătoriei sale în Italia. Răspunsul ministrului de externe la interpelația contelui *Latour* cu privire la consuli *Prohászka* și *Tahy*, îl dăm în altă parte a ziarului nostru.

Autonomia catolică. Ministrul de culte și instrucțiune publică, contele *Zichy*, a trimis proiectul despre autonomia catolică, conferenței episcopice cerându-i părerea asupra lui. Conferența l'a predat unei comisii alese spre acest scop. Comisiunea aceasta s'a întrunit într'una din zilele trecute și a desbătut punct de punct proiectul prezentat de contele *Zichy*. Hotărârile aduse le va înainta conferenței episcopice în cea mai apropiată ședință a acesteia, ce se va întruni în una din primele zile ale lunii Ianuarie. Proiectul elaborat în ministerul de culte cuprinde abia câteva articole. În articolul prim se stabilește dreptul catolicilor de a-și aranja afacerile bisericești pe baze autonome. Pentru elaborarea statutului organic M. Sa va convoca, în întelesul proiectului lui *Zichy*, un congres bisericesc regnicolar. Proiectul se extinde asupra întregii biserici catolice din țară, atât a celei cu rit latin cât și asupra bisericii catolice cu rit grecesc. Chemarea congresului va fi să înlăture și piedecile puse în calea realizării autonomiei catolice.

Sârbii din Bosnia împotriva savorului. Cu ocaziunea desbaterii de ieri a proiectului despre îmbunătățirea sortii învățătorilor, deputatul sârb *Grgic* a spus, în calitate de referent al chestiunii, că învățătorii din Bosnia numai anexiunii îi pot mulțumi soarta mizerabilă în care tânjesc astăzi. Când savorul a ajuns la desbateră proiectului asupra diurnelor deputaților, Sârbii au căzărât ostentativ camera și acesta a fost primul caz în sesiunea actuală că savorul, în lipsa majorității cerute, n'a putut aduce hotăriri.

Mâna cea neagră.

Noul atentat în contra fondurilor grăniceroși dela Năsăud.

— Corespondență specială. —

Năsăud, 17 Noembrie.

In „Românul” a apărut de curând un scurt comunicat despre lovitură de grație ce actualul guvern fericitor de popoare al Ungariei o pregătește pe seama averilor grăniceroși din Năsăud, în deosebire a fondului de burse.

Trebuie să ne cuprindă mirarea, că după acel glas atât de puțin vorbitor urmează o adâncă tăcere nejustificată în fața primejdiei, ce se vede chemată să însemne o nouă pagină de durere în istoria suferințelor neamului românesc de sub coroana sfântului Ștefan.

Oare nu e trebuință să știe întreaga obște românească, că guvernul lui Tisza, marele împăciitor de naționalități, e pe calea de a lua din mâni românești o mare avere, câștigată cu sânge vărsat pe toate câmpiile Europei și lăsată de strămoșii noștri cu o rară abnegațiune spre scopul culturii naționale?

Pentru de-a învedera mărimea nedreptății strigătoare la cer, ce ne lovește, voi da un scurt istoric al întemeierii aceluia fond, precum și al sfertărilor guvernelor maghiare de a distruge dreptul românesc la acea avere.

Când în anul 1851 s'a desființat granița militară „Fondul de provent” și „Fondul de montur” al regimentului al II-lea românesc de graniță — care servise cu hainele proprii — au devenit averea necontestată a grănicerilor români din acele 45 comune, cari au format acel regiment.

Și acei bravi, nemuritori Români, înțelegând, că istoria neamului nostru pășeste pragul unor vremi nouă, când singura armă mântuitoare va fi cultura, n'au împărțit între sine averile ci „Fondul de provent” l-au schimbat în „fond școlastic”, din care se susține un liceu cu limba de propunere — până acum — românească, iar din „Fondul de montur” au întemeiat o fundațiune, din care să se împartă burse tinerilor, urmaș de grăniceri, cari vor învăța carte la vreo școală din patrie ori străinătate.

În actul de întemeiere, așa numitul „Instrument fundational” aprobat de Majestatea Sa cu preainalta hotărâre din 23 Martie 1871 se spune limpede, că din burse vor fi împărțiți numai „copiii foștilor grăniceri”. Insuși ministrul de culte al Ungariei (ord. din 10 August 1886 Nr. 31507) accentuează: „din fondul acesta vor fi împărțiți de burse singur numai ur-

Mișu: (Merge ca un hipnotizat, cu pași rari la fereastră. În timp ce el o deschide, Zoe dispăre la dreapta, apare Tilli și fără sgomot se așează în fauteuilul, în care a șezut Zoe).

Scena VII.

Tilli și Mișu.

Mișu: (vine dela fereastră fără să observe pe Tilli).

Tilli: Ce faci acolo? Închide fereastra. Nu știi, că nu-mi place frigul! Cum poți fi așa iutuc!

Mișu: propot de tonul lui Tilli face vreo câțiva pași îndărăt, își duce mâinile la cap și strigă) Sunt nebun!.. (Trece după sofa și ridică capul în sus.)

Tilli: (liniștită) Nu fă glume proaste! Închide fereastra! (El nu se mișcă. Atunci ea îi poruncește energic, ca și Zoe, fixându-l).

Mișu: (Merge cu pași hipnotizat și închide fereastra).

Tilli: Acum vino și șezi frumos lângă mine. (Ia o bomboană și o mănecă). Vino să-ți capeti sărutarea promisă!

Mișu: (vine ca hipnotizat, se așează lângă ea. Tilli îi ia capul între mâni și-l sărută pe buze. El se lasă tocmai ca mai sus). Sigur, că a fost o halucinațiune!

Tilli: (liniștită) Ce ai iară? Ce mă privești așa? (Se scutură) Fă-mi plăcerea și pune lemne pe foc. E tare frig aicea. (El stă, atunci ea poruncitor arătând cu mâna spre sobă, ca un hipnotizator). Pu-ne lem-ne!

Mișu: (Merge cu pas de hipnotizat, apăsând du-și mâinile la tâmpile, palid și pune lemne pe foc. — În timpul asta se repetă scena de mai înainte, Tilli dispăre și vine Zoe).

Scena VIII.

Zoe, Mișu apoi Tilli.

Zoe: Vrei să-ți bați joc de mine? Eu te-am rugat să deschizi fereastra și d-ta încarci soba.

Mișu: (aruncă lemnele, pășește înainte dă din mâni și din picioare și sbiară ca nebun) Destul! Destul! Fereastra!.. Soba!.. Cald!.. Blondă!.. Brunetă!.. Sunt nebun!.. Salvarea!.. (Își razimă capul de perete.)

Tilli: (întră și se pune în dreptul lui Zoe așa, că o acopere. Când se întoarce Mișu iară o vede pe Tilli și strigă. Își razimă apoi capul iară le părete. Acum Tilli se ascunde după fanțenii, așa că Mișu întorcându-se o vede pe Zoe și strigă scos din minți!

Tilli: Acum e destul! Mișule!.. Mișule!.. Zoe: (Se scoală și se așează lângă Tilli). Vino-ți în fire Mișule!..

Mișu: (le privește prosteste pe amândouă, apoi înțelege și arătând cu o mână pe una, cu cealaltă pe alta. Așaa?... Așaa!..

Zoe: (începe să râdă, apoi râde Tilli și Mișu, pe urmă râd toți trei de-odată).

Mișu: (înțelege, că amândouă i-au jucat o festă, cade pe scaun. Apăsându-și tâmpile cu degetile zice cu voce stinsă). A fost grozavă gluma, dar am meritat-o!

Tilli: Ai meritat-o! Acu să sfârșim! (cătră Zoe). Vino scumpa mea, să ne luăm adio dela domnul acesta necredincios. (Salutând batjocuritor cu capul zice cătră Mișu). Rămâi cu bine și adio pe veci! (Pleacă amândouă spre dreapta.)

Zoe: (o urmează). Rămâi cu bine și adio pe veci!

Mișu: Har Domnului!

Vocea lui Tilli: (de-afară) Vai! Mi-am uitat umbrela!

Mișu: (se scutură cu groază).

Tilli: (vine repede la Mișu, îi prinde capul cu amândouă mâinile și-l sărută pe gură). De cealaltă ne-am scăpat! La revedere dragul meu! Mâne la patru așteaptă-mă! (Dispare răzând fericită).

Zoe: (vine prin ușa din stânga, se duce drept la Mișu și-l sărută pe gură). Acum suntem singuri! La revedere!.. La revedere!.. puil meu! Mâne la patru așteaptă-mă! (Iese prin fund).

Scena IX.

Mișu și Iosif.

Mișu: (oștează) Vai Doamne!

Iosif: (apare în fund). Mă rog cine vine mâne? Blondă ori brunetă?

Mișu: (îi aruncă tot ce găsește în cap) Mâne?... Mâne mă mut! Înțelegi, mă mut!

(Cortina).

Trad. de D. Nostri.

gră.

r grăniceroși

ială. —

7 Noembrie.

ind un scurt co-
ce actualul gu-
vrii o pregăte-
ti din Năsăud,

area, că după
rmează o adân-
rimejdiei, ce se
ouă pagină de
mului române

intreaga obște
za, marele im-
calea de a lua
e, câștigată cu
uropei și lăsată
onegațiune spre

nea nedreptății
ște, voi da un
i fond, precum
ghiare de a di-
i avere.

ștat granița mi-
Fondul de mon-
mănesc de gra-
propriu — au
grănicerilor ro-
au format acel

ăni, înțelegând,
ște pragul unor
mântuitoare va
sine averile ci
imbat în „fond
n liceu cu limba
românească, iar
emeiat o funda-
rse tinerilor, ur-
ta carte la vre-o

numitul „Instru-
Majestatea Sa
Martie 1871 se
or fi împărțit
”. Insuși mini-
din 10 August
din fondul ace-
ingur numai ur-

sfârșim! (cătră
luăm adio dela
(Salutând bațo-
lășu). Rămâi cu
amândouă spre

cu bine și adio

ai! Mi-am uitat

ă).
ii prinde capul
tă pe gură). De
vedere dragul
mă! (Dispare ră-

tânga, se duce
ură). Acum sun-
La revedere!...
captă-mă! (Iese

le!
ă rog cine vine
ește în cap) Mă-
mă mut!

i. de D. Noștri.

mașii de grăniteri din fostul regiment al II-lea românesc de graniță”.

Cine-ar fi putut crede, că un astfel de drept întărit de însuș Majestatea Sa, în era constituțională (1871), recunoscut în chipul cel mai lămpede de ministrul țării, va putea fi cândva nimicit?

Căci dacă acest lucru e cu puțință atunci credința noastră în puterea legilor e spulberată în vânt!

Și totuși s'a făcut.

Chipul, cum potențații noștri au purces la zdrobirea unui drept pus la adăpostul celor mai înalte garanțe, ce se dau într'un stat constituțional, caracterizează de minune felul de-a lucra al guvernelor maghiare, când e vorba de-a nimici drepturile, pe cari le-am câștigat în vremi mai ferice și pe cari le credeam inexpugnabile.

Baronul Bánffy, (cel mai mare dușman, pe care l-au avut vre-odată Români) în calitate de comisar regesc, cu putere deplină, a impus fondurilor grănicerești un fel de „Regulament de casă” („Statutele”), care avea menirea de a servi numai ca un îndreptar în administrarea lor și nici decum de a schimba în ceva intențiunea fondatorilor, — ceace nici nu e cu puțință. Acest regulament a fost aprobat de Majestatea Sa în 27 Decembrie 1888.

Cu o perfidie neîntrecută, — care-i slujește spre cinste aceluși tigrul în piele de vulpe — când a fost vorba despre modalitatea împărțirii de burse, Bánffy cu privire la cei îndreptățiți a pus (§ IV) în loc de „copiii foștilor grăniteri”, „copiii locuitorilor din cele 45 comune de pe teritoriul fostului regiment al II-lea de graniță”.

O jumătate de veac (1854—1904) s'au votat burse în înțelesul actului fundațional, fără ca ministrul de culte, ca for de suprem control, să fi făcut vre-o observație în acest punct.

Dar în 1904 când comisiunea administrativă a fondului n'a voit să voteze burse unor fidani, guvernul, folosindu-se — numai acum! — de pasagiul cu două înțelesuri din „Regulamentul, impus de Bánffy, a oprit împărțirea de burse, până ce nu vor fi împărțșiți și cei 3 inși, ai căror părinți se pripășiseră pe aceste plăuri, cu câți-va ani mai înainte.

O luptă îndârjită a urmat timp de opt ani, căci comisiunea n'a cedat. În zilele acestea sosește ordinațiunea ministrului de culte, în care se spune, că Majestatea Sa la propunerea consiliului de miniștri a suspendat autonomia acestui fond pe anii 1904—1912; a dat imputernicire acestui ministru de-a împărți bursele pe acești ani după bunul său plac.

Totodată s'a preaîndurat a dispune, că punctul cu 2 înțelesuri al lui Bánffy să fie întregit cu explicația, că la fondul de burse sunt îndreptățiți toți tinerii, ai căror părinți locuiesc și au competență politică în cele 45 comune.

Veniți fil ai Galității, cari dacă e ceva modru de obicei vă subtrageți serviciului militar, veniți și vă infruptați din averile câștigate cu sânge vărsat pentru tron și patrie în cursul unui veac; căci guvernul ungar vă deschide intrare liberă, făcând pe Majestatea Sa să răsplătească astfel pe urmașii cătanelor negre, cari au pus în uimire pe un Napoleon!

O amărăciune, ce nu poate fi pusă în vorbe, ne cuprinde, când vedem, că obladuitorii acestei nefericite țări, cari în înțelesul legii de naționalități ar fi datorii să facă școli românești pe banii statului, ne smulg și acest mijloc de cultură, pe care l-am agonisit pe prețul sângelui părinților noștri.

Rugăm cu insistință comitetul național, ca în manifestul ce pregătește despre starea insuportabilă a românilor din Ungaria, să nu uite de durerile urmașilor celor ce în alte vremi au adus atâta cinste numelui de român.

Delațară.

Legea românească — legea ungurească.

III.

„Guvernul maghiar își alcătuieste un fel de dogmă din opinia, că statul maghiar nu are așa mare interes de liturghia maghiară, cât mai vârtos de introducerea limbei maghiare în oarecare părți din liturghia paleoslavă și română cu scopul, ca de o parte să promoveze maghiarizarea Rutenilor, iar de altă parte să pregătească terenul și între Români — pentru acelaș scop”.

Szabó Jenő.

În privința pornirilor ce vor să isvorască din noua episcopie, mai avem un martor clasic, de care ar fi pagubă să nu facem uz. Este ilustrul membru al casei magnaților, d. Szabó Jenő, șeful mișcării pentru liturghia și episcopia maghiară, martorul pe care țin să-l invocăm.

Domnia-sa povestește pe larg, tot în „Bud. Hirlap” (nr. 163 dela 12 Iulie 1912) istoricul mai apropiat al acestei faimoase episcopii, și în firul espunerilor sale ne dă prețioase dovezi pentru ideile, ce ne preocupă aici.

Sub titlul: A gör. kath. magyarság problémája (problema maghiarimei gr. catolice) Szabó Jenő ne declară dela început, că prin înființarea episcopiei maghiare „s'a rezolvat în fine o grea problemă de ordin politic, bisericesc și național, care sub deviza liturghiei maghiare peste o jumătate de veac a ținut în necontentită agitație cercurile interesate.”

Greutatea problemei a stat tocmai într'aceea, că voiau o episcopie maghiară, — și maghiarisătoare, — dar nu li-se concedea ca limbă liturgică limba maghiară. A trebuit să urce drumul Calvarului până au ajuns la formula mântuitoare a liturghiei grecești.

Ideea limbei grecești le-a dat'o încă în 1900, primatele Vaszary Kolos, pe care guvernul l'a silit tocmai în zilele acestea să abzică de înalta demnitate. Dar n'au primit'o pentru că vedeau „umilirea patriei” în aceea, ca să nu li-se concedă și lor, ceace le este permis românilor, adică limba națională, ca limbă liturgică.

Au pornit deci la Roma, cu un mare peregriaj, și acela a avut efectul de a li-se promite considerarea cererii lor, deși li-s'a fost spus, că împlinirea ei se lovește de mari greutate.

Greutățile erau mai multe. Înainte de toate era o mare greutate în Viena, căci se ivise conflictul pentru pretensiunile militare, și se părea eschis — zice Sz. J. — ca regele, patronul suprem al bisericeii, să ne iee pe noi ungurii în apărare față cu majoritatea de naționalități a bisericilor gr. cat. câtă vreme își vedea amenințate drepturile sale de Stăpân al armatei prin crisa, ce isbucnise.”

Era o greutate în Roma, unde ritul grecesc străbun, — pe a cărui deprindere de o mie de ani își întemeiau ungurii cererea — se diferențiasse în „rit românesc” și „rit rutenesc”, și astfel împlinirea dorințelor ungu-

rești pretutindenea crearea unui nou rit, ori o mare schimbare de rit.

Și mai era o greutate și la Budapesta. „Guvernul maghiar — zice Sz. J. — își alcătuieste un fel de dogmă din opinia, că statul maghiar nu are așa mare interes de liturghia maghiară, cât mai vârtos de introducerea limbei maghiare în oarecare părți din liturghia paleoslavă și română, cu scopul ca de o parte să promoveze maghiarizarea rutenilor, iar de altă parte să pregătească terenul și între români spre acelaș scop (maghiarizarea!)

„Politica aceasta de miopie șovinistă — zice Sz. J. — a fost exploatată de cercurile naționaliste și a produs la Roma efect rău, esoperând de acolo opreliștea limbei maghiare, introdusă în cadrele liturghiei paleoslave.” Iată de ce s'au văzut siliți să revină la ideea primatului Vaszary și să se împace, — proforma și la aparență, — cu liturghia veche grecească.

Va să zică, fiindcă guvernul și-a arătat prea curând scopul său mai îndepărtat: maghiarizarea rutenilor și românilor prin liturghia împetriștată cu limba maghiară, — acțiunea pornită, trebuie să admită o schimbare de front, și să se prefacă la Roma, că ei nu voiesc nimic mai mult și nimic mai puțin decât reintroducerea liturghiei antice grecești în Ungaria, așa cum au practicat'o Sfinții Ion Gură de aur și Vasile cel mare, oarecând.

Puși odată pe acest specios temeiu — atât de plăcut celor ce l'ar crede sincer — lucrul a mers neted.

Roma n'a mai privit chestia ca o chestie de rit, ci simplu numai ca o chestie de nouă episcopie pentru niște credincioși unguri, așa de număroși, cum s'au dovedit în marele lor pelerinaj și cari, mai reverențioși decât români și slavii, pentru vechile limbi liturgice, nu cer ceva modificări moderniste, naționaliste, cari sună așa de straniu în Vatican, ci cer numai și numai restituirea limbei și ritului antic grecesc în vechile sale drepturi, în Ungaria!

Prin schimbarea aceasta de tactică ungurii și-au ușurat situația nu numai în Roma, ci și în Viena. De aceea zice Szabó J.:

„Norocos gând a fost acesta de a ne vâri la Roma pe cale lăaturalnică, ca astfel să se delătore atât nedumeririle guvernului maghiar, cât și ale Coroanei” („Szerencsés gondolat tehát azoktól, a kik ezt tették, kerülő uton Romához férközni, hogy ugy a magyar kormány, mint a Korona aggodalmait eloszlássák). Pentru că după trecerea noastră pe terenul limbei liturgice grecești se putea considera eschis lucru, ca Roma să mai dea răspuns nefavorabil, fiindcă pentru ea nu mai era vorba decât de aceea, că fără orice schimbare, cât de mică, să se înmulțească numărul episcopiiilor cu una nouă, ceace pentru Roma numai plăcut poate fi.”

De aici incolo greutatea mai puteau subsista numai la Coroană.

„Aici era de purtat și de câștigat lupta principală — zice Sz. J. — și dacă aceasta a mers mai ușor decât gândiam noi, asta e

Prăvălie nouă!

PINTEA și KLEIN

MAGAZIN DE GHETE, PĂLĂRII ȘI MODĂ PENTRU DOMNI s'a deschis în

ARAD, strada Deák Ferencz n-rul 4.

(Pi 340-62)

Viz-à-viz de Librăria „Diecezană”.

Dorolt. — Din ocaziunea jubileului centenar ce-l prăznuim ne închinăm cu salutare românească steagului culturii și instrucției naționale ce de 100 de ani își răspândește razele binefăcătoare pentru progresul și civilizațiunea poporului român.

Tot înainte cu conștiință și curaj! Dorolt, la 16 Noembrie 1912 st. n. Constantin Lucaci președinte pentru „Reuniunea inv. gr. cat. din comitatele Sătmăr și Ugocea.

Idealul național al Sârbilor

— Corespondență particulară. —

Nu sunt prietini sârbilor, cari atât aici la noi în Ungaria, unde trăim împreună cu ei, cât și în Serbia luptă cu toate puterile, luptă în mod sistematic și revoltător, întrebându-i mijloace drastice, cu totul neumane pentru desnaționalizarea noastră a românilor, trebuie însă să recunoșc, că acești oameni sunt mai șoviniști decât noi.

Idealul național al sârbilor e mai lămurit decât idealul național românesc, mândria lor națională e mai vie decât a noastră.

Aici în orașul unde locuiesc — oraș situat în nemijlocită apropiere de capitala Serbiei — sunt foarte mulți sârbi. Entuziasmul lor pentru învingerile armatei sârbești e nedescriptibil, e la culmea paroxismului.

Din Belgrad, vaporul zilnic aduce o sumedenie de ziare; toate ziarele ce apar acolo. Și sârbi nervoși, agitați, ca cuprinși de friguri, stăpâniți de curiozitate chinătoare cetesc știrile de pe câmpul de luptă. Citesc cu toții intelectuali, negustori, măestri, țărani, birjari și tăietori de lemne.

Pentru toți acești oameni, cetățeni ai altui stat, înfrângerea fraților lor de sânge din regatul Serbiei ar fi o lovitură cumplită; poate, cea mai cumplită lovitură...

Că sârbi din regatul Serbiei cu un ideal național bine conceput și de a cărui realizare ei sunt preocupați în toate împrejurările, dovedesc și următoarele două fapte concrete:

Medicii din Panciova, fără considerare de naționalitate, conduși deci numai de sentimente de umanism, au hotărât ca în mod gratuit să deie ajutor medical răniților din spitalele din Belgrad.

Conform acestei laudabile hotărâri, în fiecare zi doi dintre ei merg la Belgrad.

Unul dintre acești medici, un neamt, a zis odată cătră un rănit sârb:

— În scurtă vreme, deplin însănătoșat o să părăsești spitalul. Te mai reîntorci pe câmpul de luptă atunci?

Rănitul i-a răspuns:

— Nu cred, că acum va mai fi trebuință de mine. Poate doi-trei ani însă mergem împotriva nemților.

(Adecă împotriva Austro-Ungariei!...)

Conzulul Austro-Ungar la Belgrad, Ugron, însoțit de prim-ministrul Pașici a cercetat pe răniții din spitalele din Belgrad și când a întrebat pe un rănit sârb, că dacă se însănătoșează, vrea oare să se reîntorcă pe câmpul de luptă?

Rănitul, fără să știe că cu cine vorbește, deci fără să cunoască pe conzul, a răspuns:

— Peste doi-trei ani mergem să luăm Bosnia și Herțegovina...

Frunză.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Deschiderea cursului dlui prof. N. Iorga

București, 3 Noembrie.

Un eveniment rar s'a petrecut Vineri seara în viața studentimei noastre, eveniment care va rămâne adânc săpat în sufletul tinerimei universitare. A. S. regală principele Carol, noul oaspete al Universității noastre, tânărul student vom cuteza a spune, a pășit pe scările roase de vreme, pe care au călcat atâtea generații înainte Sa și ca un bun și sârguitor elev și-a luat locul, alături de colegii ce-l așteptau, însuflețind prin prezența Sa tinării, dintre care unii mâne vor fi colaboratorii Săi. În fața unei săli arhitecturale, în sincere urale de bun venit, a apărut A. S. regală principele Carol în „sala a IV-a” a Universității, celebră prin trecutul ei. E de ajuns să spunem că aci își ținea prelegerile Titu Maiorescu, aci, continuă savantul său curs d. C. Demetrescu și tot în sala aceasta a asistat pentru prima oară A. S. regală, depunând par'că omagiul Curței, în fața științei românești.

Cu glas sigur, duos și plin de nădejde, d. N. Iorga rostește următoarea cuvântare de introducere, care a mișcat, a înduioșat tinerimea universitară:

Salut cu o înduioșată bucurie în care se amestecă speranțele cele mai frumoase ale unei țări întregi și ale unui neam mai mare decât dânsa, pe noul student român A. S. R. principele României. Prezența sa aici e un semn de respect pentru știința românească din care trebuie să plece îndreptări folositoare națiunii și puteri nouă în lupta prin care se ține și biruiesc popoarele, un semn de iubire pentru ideile care aici se ridică mai măndre și se păstrează mai curate, un semn de încredere în acest tineret care va ajuta pe Carol II, rege al României să ducă mai departe opera de cultură, de organizare, de impunerire a noastră. Dacă aș dori ca viața mea să se prelungească dincolo de marginile îngăduite unui trup obosit de studii și de științe, ar fi ca să văd și eu secerișul bogat ce se va ridica de sigur din semănătura noastră plină de răvnă în acest suflet pe care-l știu simțitor, bun și nobil.

Aplauze prelungite, strigăte de „Ura!” pornite din suflet, pentru principele Carol, au subliniat ultimele cuvinte ale dlui N. Iorga.

Apoi, d. N. Iorga intră în subiectul cursului: Istoria politică a statelor balcanice în veacul al XIX-lea. Prima conferință: Necesitatea studiului istoriei statelor balcanice.

Un curs asupra statelor balcanice, spune d. Iorga, în împrejurările actuale va fi simpatice. În alți ani, când noi priveam cu oarecare dispreț țările balcanice, un astfel de studiu nu părea nici necesar chiar. Căci, românii puneau o deosebită grijă de a spune că nu fac parte din poporul balcanic, era o jignire a mândriei lor; pe când de fapt, prin incorporarea Dobrogei, legăturile noastre cu balcanii devin mai accentuate. Făcând o paranteză, d. Iorga reamintește ideea d-sale de astă vară „înființarea institutului sud-ostic” pe care o parte din presă l-a caracterizat de institutul balcanic. Un singur popor, a fost în balcani: Tracii, cu un caracter bine definit, care mai târziu, împreună cu Ilirii au stăpânit pe lângă toată peninsula balcanică și ținuturi din Asia Mică și toate statele ce s'au format în urmă nu sunt decât o ramificare a traco-illirilor. Apoi, d. Iorga, arată procesul de romanizare al acestei provincii, dovedind că Traian a desăvârșit romanizarea, iar nu a redeschis-o, fapt pe care l-au făcut țărani care nu se mai simțeau la largul lor în Roma.

Odată cu ramificarea poporului traco-illiric, apar și noile formațiuni de popoare, sub forma în care le vedem azi. Aceste popoare însă au fost sub stăpânirea Turciei. În veacul al XIX-lea începe curentul de eliberare din partea sârbilor, a grecilor și se isprăvește cu eliberarea bulgarilor. Idei, pe care aceste ramificațiuni nici nu cutezau să le gândească, probă bulgarii care rugau pe sultanul Turciei să binevoiască a se numi „Craii bulgarilor”. Greșala pe care o fac popoarele balcanice, e, că atunci când vorbesc de istoria lor o tractează separat. Astfel grecii vorbesc de pelasgi, de regii lor, neținând seamă și nepomenind de conlucrarea tuturor. Greșala pe care a făcut-o și istoricul nostru Ag. Tr. Laurian, care vorbind de istoria Românilor începe

dela lupoaică, Romul și Remus, ferindu-se de orice legătură cu popoarele balcanice, ca și cum ne-ar „compromite”.

Partea cea mai interesantă a introducerii la cursul dlui Iorga, este aceea referitoare la rolul nostru în dezvoltarea popoarelor balcanice. Astfel d-sa arată că noi am sprijinit toate mișcările popoarelor balcanice, la noi, am dat răgaz să se desvolte toată cultura răsăriteană, încercările de eliberare la noi s'au plămădit și în fruntea lor au stat domnii noștri în sec. 16, căci domni se considerau sau erau siliți să se considere ca eliberatori ai creștinătății. Domni noștri au găsit sprijin la popoarele balcanice, și Mihai Viteazul a găsit cel mai mare sprijin. Mitropolitul din Târnovo era în suita lui. Pe timpul lui Matei-Basarab, bulgarii s'au adresat lui; la noi s'au tipărit cărțile sfinte răspândite în Georgia, Caucaz, Antiohia, etc. la noi cu banii noștri s'a întreținut mișcarea culturală a popoarelor balcanice, la noi au venit vlădicii lor, s'au tipărit cărțile, s'au înființat școlile, (greci desigur) de unde a pornit și ideea înființării celebrei școli din Constantinopol. În Moldova și Muntenia a fost leagănul trezirii vieții suflătești a ramificațiilor poporului traco-illiric. Deci se poate vorbi despre compensațiuni... Dar din toate cele expuse, apare ia lumină rolul nostru, al domnilor noștri, și marele rol pe care l-am jucat noi în istoria universală e că am ținut unitatea morală a popoarelor din sud-ostul Dunării până în clipa libertății lor, unitatea materială au ținut-o Turcii.

Din acestea, reese deci necesitatea studiului istoriei statelor balcanice, prin rolul nespus de însemnat pe care l-a avut poporul nostru. Aceasta e ideea principală care a călăuzit prima conferință, și pe care, cu un bogat material, a reliefat-o d. Iorga.

Trecem peste amănunte, pe care d-sa le imparte cu o dărnicie de adevărat Ceresus.

Studentii au aplaudat semnificativ ultimele cuvinte ale profesorului lor și au făcut lungi și simpatice ovațiuni A. S. regale principelui Carol, care a binevoit să se întrețină cu unii studenți. A. S. a părăsit cel din urmă sala de cursuri, lăsând ca întreaga tinerime studioasă să se perinde prin fața Sa, fiecărui fluturându-i pe buze un simpatice „la revedere” cătră noul lor coleg de studii.

„Este mișcarea noastră teatrală un lux?”

Conferință ținută în ziua de 5/18 Noembrie 1912 la prima sedință a „Societății pentru fond de teatru român”, în Brașov.

De Dr. Horia P.-Petrescu.

Doamnelor și Domnilor!

Molière, dorind să ne arate în întreaga goli-ciunea orgoliul brutal al unui om mărginit, al unui semidoct-burghez, care vrea să joace rolul unui *gentiluomo*, ne-a dat pe lourdain. Acest lourdain ajunge pe mâna unui maestru de dans și a unui maestru de muzică.

Omul muzicii exclamă: „Nu-i nimic atât de util în stat, ca muzica!” Maestrul de dans declamează patetic: „De nimic n'are nevoie omul mai mult decât de dans!” Unul: „Fără de muzică nu poate să existe un stat!” Celălalt: (folosindu-se de o întrebare oratorică): „Ce se face omul fără dans?” Maestrul de muzică declară solemn: „revoluțiile, războaiele, tot răul de pe lume, se nasc numai din cauză că nu se studiază muzica”. Maestrul de dans: „Toată nenorocirea omenească, toate catastrofele grozave, despre cari povestește istoria lumii, toate greșelile politice și greșelile, săvârșite de comandanți mari de război, toate își au cauza lor hotărâtă: fiindcă n'au învățat oamenii să danseze”. Trași la răspundere de lourdain, răspunde fiecare după acelaș tipic. Maestrul de muzică întreabă: războiul nu se naște din cauza lipsei de unire între oameni? Ei bine, dacă ar studia lumea armonia, ar domni pacea vecinică — armonia ar fi completă! Maestrul de dans constată: dacă săvârșește cineva o greșală, în familie, la armată sau în afacerile statului, i se zice: ai făcut un pas greșit. Iată pasul greșit, care s'ar putea ocoli, dacă lumea ar învăța — dansul. — Și lourdain,

burghezul gentilom, se dă bătut sub puterea argumentelor”).

Vă rog, doamnelor și domnilor, să nu credeți că vreau să joc rolul vre-unuia din maestrul acestia. Înainte de toate n'o fac, fiindcă Dvoastră, de sigur, n'aveți mentalitatea lui Iourdain, iar, cât mă privește pe mine, cred că am putut străbate cu logica atât de departe să știu că lumea întreagă nu atâră delă o singură lefterie. Numai de una îmi pare rău, constatând că argumentele maestrilor amintiți mai sus nu sunt valide: dacă ar avea valoare, am fi învățat popoarele, cari se războiesc în timpul de față pe câmpul de luptă, să danseze și să studieze armonia, și atunci n'ar fi astăzi aerul plin de miasme și de vaer.

Maestrul din jurul lui Iourdain voiau să tragă concluzii false ca arta lor să apară înconjurată de o aureolă nemeritată. *Unilateralitatea* aceasta naivă — între patru ochi ar fi conces și dânsii că este unilateralitate. Căci cine poate să fie atât de miop sufletește, să creadă, că afară de meseria profesată de dânsul, nu există meserie mai capitală?

Vrei să aprofundezi ceva. Vrei să scrutezi viața intelectuală a antecesorilor tăi, d. e. Nu ți-e de ajuns o istorie a literaturii, care se lasă condusă numai de criteriile unor enumerări biografice, fără de orizonturi mai largi. Cauți altceva. Biografia unei persoane marcante te duce la viața unui complex de oameni, viața acestora te îndemnă să studiezi întreg, care stăpânește epoca, curentul acesta cultural îl aduci în legătură cu situația politică a poporului respectiv (dacă e subjugat sau dacă instituțiile sale culturale pot să înflorească, fiind sprijinite din partea statului) și așa mai departe — tot alte și alte întrebări, cari ți se impun, dacă vrei să fii un scrutător cultural conștient.

De aceea nu doresc să joc rolul maestrului de dans sau al maestrului de muzică din comedia lui Molière, nu vreau să arăt o *miopie sufletească* și nu vreau să vă declar solemn că singură mișcarea teatrului este mântuitoarea neamului românesc, ba chiar a neamului omenesc. Doamne ferește!

Dacă mișcarea teatrală nu este o condiție *sine qua non*, o condiție fără de care să nu poată exista omenirea, totuși, nu este extremul celalalt: o *cantitate neglijabilă*. Și împotriva părerii, care cred că mai are aderenți între noi, împotriva părerii că arta dramatică este un factor de prea puțină importanță pentru starea noastră de astăzi — vreau să vă vorbesc de rîndul acesta.

Din locul de pe care rostesc acum cuvântarea mea, a vorbit acum 17 ani *Iosif Vulcan*, întemeietorul societății noastre, apărind ideea teatrului românesc. I. Vulcan, a cărui memorie va rămâne vecinică în analele societății și în cartea de aur a culturii neamului românesc, a susținut în vorbirea sa de deschidere și următoarele:

„Salută cu plăcere din multe părți, societatea noastră a avut din capul locului și protivnici. S'a zis și se zice, că teatrul nu este o necesitate atât de grabnică și că înființarea lui reclamă un capital mare, ce numai în timp de mulți ani s'ar putea aduna”.

„N'am susținut niciodată, că teatrul ar fi prima noastră trebuință și că fondul s'ar putea strînge așa de iute; dar am zis totdeauna, că ar fi păcat să nu primim contribuțiile aceluia, cari din prisosul lor vor să dăruiască ceva și pentru scopul acesta. Și am dat înainte, făcându-ne datorii...” (v. Anuarul I al societății p. 24).

Ca ideea necesității imperioase al unui curent puternic teatral să prindă rădăcini cât mai adânci, ca să se sporească rîndul aceluia, cari ar dori să dăruiască din prisosul lor pentru societate, — cred că este de neapărată trebuință să clarificăm în zilele noastre de grea cumpănă misiunea teatrului românesc din Ardeal.

Înainte de toate o constatare dureroasă. O știm cu toții. Până când alte neamuri își puteau permite să cultive artele frumoase, clădind, pictând, făcând muzică, dând poezilor prilejuri de înălțări sufletești — până atunci neamul nostru, cu foarte puține excepții temporale, a fost silit să geamă sub greutatea legilor iobăgiei și să-și verse sângele întru apărarea intereselor altor idealuri, străine de interesele lor.

(Va urma).

*) Burghezul gentilom, a. I. scena 2.

Catastrofa armatei turcești de vest?

Constantinopolul al României? — România contra Greciei. — Ațutudinea triplei antante. — Conte Berchtold despre soarta consulilor austro-ungari. — Căderea Monastirului? — Holera pe câmpul de război. — Tratatul de pace.

Arad, 19 Noembrie.

Nazim pașa, generalisimul armatei turcești de ost a trimis comandamentului militar din Constantinopol două telegrame în cari, în prima, anunță începerea ostilităților pe linia Ceatalgea, iar în a doua, raportează deja despre o „strălucită învingere” a armatei turcești, despre nimicirea câtorva batalioane bulgare și despre retragerea armatei bulgare. Vestea aceasta a pricinuit în Constantinopol o bucurie indescrivibilă, iar zările — deși știrea nu e confirmată încă oficial — anunțau în ediții speciale această strălucită învingere a armatei turcești. Dimpotrivă, din Sofia nu s'a desmînțit încă vestea despre învingerea turcească și în general agenția telegrafică bulgară păstrează un mare unitism în privința celor întâmplare la Ceatalgea, deși e incontestabil că de-a lungul liniei celor patruzeci de forturi de aci durează o luptă crîncenă iar bubuiturile tunurilor se aud până la Constantinopol.

În acest moment singura nădejde a Turcilor este: Ceatalgea. O telegramă sosită azi dimineață vestește, că armata lui Zekki pașa a suferit o înfrîngere colosală. Sârbii au împresurat armata lui Zekki pașa și au măcelărit-o aproape complet, iar acei soldați turci cari n'au putut scăpa, au fost făcuți prizonieri. Se comunică din sursă oficială sârbească, că *50.000 de soldați turci, împreună cu însuși Zekki pașa au fost făcuți prizonieri*. Numărul acesta, de-ar fi el chiar exagerat dovedește totuși, că Monastirul a devenit Sedan-ul turcesc, Sârbii au ocupat Monastirul și astfel au devenit stăpâni peste întreg vilaietul Monastir. Un singur punct le-a mai rămas Turcilor, unde să poată opri mersul cuceritorilor: forturile dela Ceatalgea. Incontestabil, acest punct e foarte puternic și în tot cazul Bulgarii vor trebui să jertfească multe vieți pentru ocuparea lui definitivă.

Turcii vor opune aci o rezistență disperată, deoarece sunt convinși, că soarta liniei Ceatalgea va decide și soarta Constantinopolului. Ieri au debarcat 2000 de soldați marinari pentru apărarea europenilor, deoarece în cazul căderii forturilor dela Ceatalgea pe creștinii din Constantinopol li așteaptă zile de ne mai pomenită groază...

Din Londra primim un număr din seriosul ziar economic „Spectator” în care cunoscutul publicist *Scotus Viator*, într'un lung articol, propune, că pentru realizarea definitivă a chestiei balcanice, să se dea Constantinopolul și teritoriul până la Dardanele României.

Același ziar recunoaște într'un articol de fond dreptul României la compensații.

Relațiunile monarhiei cu Serbia sunt azi mai încordate ca ori când. Se poate ca consulul Prohászka să nu fi suferit el personal nimic, atât însă e sigur că o parte a corespondenței sale și a actelor diplomatice dela consulatul austro-ungar din Prizrend a ajuns în mâinile Sârbilor. Cu un cuvânt, diplomația austro-ungară a fost palmuită, chiar dacă n'ar fi adevărat svonul că pe Prohászka l'au aruncat Sârbii în închisoare, maltratându-l și răpindu-i actele ce se zice că erau de o importanță extraordinară de mare și se referau la

legăturile dintre Italia și monarhia noastră. Până ce însă nu cunoaștem ezultatul intervenției diplomației noastre la Belgrad, nu putem prevedea nici care va fi sfârșitul conflictului. Seriozitatea momentului o dovedește cu prisos conferența ce a avut loc aseară în Budapesta la hotel Hungaria. La conferență au luat parte contele Berchtold, Auffenberg, marele ambasador al Italiei la Viena, principele Avarna și șefii de secție din ministerul de externe, conții Wickenburg și Nemes. Asupra hotărîrilor conferenței n'a transpirat încă nimic în public, dar că n'a putut fi vorba de alta decât de ultima fază a conflictului, o probează și cuvintele rostite de cel mai înalt for al monarhiei, de însuși Maj. Sa monarhul, care a spus unui bărbat conducător al politicii noastre, că deși dorește în mod sincer pacea, aceasta nu însemnează că o dorește cu titlul preț, chiar cu jertfirea intereselor de viață ce le avem în Balcani și tolerînd ori ce încălcare de drepturi.

Constantinopolul al României?

Londra. — Foarte seriosul ziar economic „Spectator” publică un articol al cunoscutului publicist *Scotus Viator*, care propune că pentru rezolvarea definitivă a chestiei balcanice, să se dea Constantinopolul și teritoriul până la Dardanele României.

Astfel Constantinopolul îl va căpăta o Putere mijlocie care pe deoparte nu va excita invidia marilor Puteri, iar pe de altă parte are mijloace necesare ca să-l menție și să-l desvolte, chiar dacă pentru aceasta va trebui să-și formeze o flotă. În același timp soluția ar aduce împăcarea româno-bulgară, căci obținînd Constantinopolul, România ar putea să renunțe la ca-drilater.

Același ziar recunoaște într'un articol de fond dreptul României la compensații.

România contra Greciei.

București. — Știrile că Grecii ar fi închiși în Macedonia toate școlile Aromânilor și din bisericele românești ar fi făcut biserice grecești încă nu sunt confirmate. Dacă însă se vor confirma, România va respinge energie acest procedeu al Greciei. Grecii ar trebui să se rețină dela astfel de nedreptăți față de Aromâni și din împrejurarea că statele balcanice au început războiul împotriva Greciei pentru eliberarea națiunilor creștine de sub Turci.

București. — Societatea macedo-românilor de aici au ținut adunări publice în cari s'au luat rezoluții prin cari guvernul român e provocat a face pași energici în apărarea Aromânilor, cari trăiesc în Macedonia, pentru a căror interese naționale și bisericești statul român a cheltuit până acum milioane.

Contele Berchtold despre soarta consulilor austriaci.

Budapesta. — În ședința de ieri a delegațiilor austriace contele Latour l-a rugat pe ministrul de externe, contele Berchtold a da deslușiri referitor la soarta consulilor austriaci de pe teritoriul ocupat de Sârbi. Conte Berchtold satisfăcînd cererii contelui Latour a declarat în fața delegațiilor austriace următoarele: Guvernul sârbesc cu câteva zile mai înainte a ridicat în mod oficial acuza împotriva atitudinii consulului austro-ungar Prohászka, manifestată cu ocazia ocupării Prizrendului și a cerut înlocuirea lui. Noi la aceasta ne-am declarat învoiați a porni cercetarea stării faptice pe baza acuzei ridicate și am cerut în acest scop să ni se dea posibilitatea de a putea co-

arhia noastră.
tatul interven-
rad, nu putem
tul conflictului.
vedește cu pri-
seară în Buda-
ferență au luat
enberg, marele
principele A-
nisterul de ex-
Nemes. Asupra
spirat încă ni-
ut fi vorba de
flictului, o pro-
el mai înalt for-
monarhil, care
al piliticea noa-
incer pacea, a-
rește cu tit pre-
r de viață ce le
ri ce încălcare

al României?

ziar economic
al cunoscutului
ropune că pen-
estiei balcanice,
teritoriul până

a căpăta o Pu-
u va excita iuvi-
a are milioanele
desvolte, chiar
să-și formeze
ar aduce împă-
nând Constan-
renunțe la ca-

Un articol de
pensafii.

contra Greciei.

ci ar fi închis în
Anilor și din bi-
isericii grecești
că însă se vor
e energie acest
trebuie să se re-
față de Aromâni
balcanice au în-
iei pentru elibe-
Turci.

acedo-românilor
ice în cari s'au
al român e pro-
părarea Aromâ-
pentru a căror
statul român a

old despre soarta
austriaci.

ieri a delega-
our l-a rugat pe
ercetold a da des-
rilor austriaci de
onte Berchtold
atour a declarat
e următoarele:
zile mai înainte
impotriva atitu-
Prohaszka, ma-
ii Prizrend-ului
a aceasta ne-am
stării fap-
am cerut în acest
a de a putea co-

munica direct cu consulul Prohaszka. Trata-
tivele referitoare la aceasta încă nu sunt ter-
minate, declarând guvernul sârbesc că trimite-
rea unui curier Austro-Ungar la Prizrend a
întâmpinat dificultăți din partea autorităților
militare. Tot astfel de pași s'au întreprins și în
chestia consulului din Mitrovița, care fiind im-
pedecat de către autoritățile militare sârbești
în acțiunea lui liberă a aflat de consult a veni
până aci și face raport verbal. Ministrul spe-
rează, că dorințele noastre, cari din punctul de
vedere al dreptului internațional sunt deplin
juste, vor fi respectate și de sârbi și și pe mai
departe vom lucra într'acolo cu toată energia
ca legăturile normale cu reprezentanții noștri
consulari să fie restabilite.

Atitudinea Triplei antante.

Petersburg. — Un diplomat rus a făcut unui
colaborator al ziarului „Rietch” următoarele de-
claratii: Pot declara categoric că, de prezent
*Anglia și Franța sunt intru toate solidare cu Ru-
sia.* N'am nici o cunoștință despre aceea că am-
basadorul german, contele Pourtalès ar fi co-
municat ministrului de externe rus că, Germa-
nia sprijinește atitudinea Austro-Ungariei față
cu dorințele Serbiei și Muntenegrului de a avea
un port în Marea Adriatică. Dar, dacă și nu s'a
întâmpiat aceasta noi totuș știm că, Germania
e solidară cu aliata ei. Puterile triplei antante
au hotărât ca în chestia împărțirii Turciei să
nu se decidă nimic hotărâtor până când marile
puteri n'au avut tratative cu reprezentanții sta-
telor balcanice — între cari sunt a se înțelege
și România și Turcia. Marile puteri nu vor re-
cunoaște nici o înțelegere privată în unele che-
stii între puterile neutrale sau între părțile com-
batante, dacă aceste n'au fost aprobate de ele.
Încercările Austro-Ungariei de a rezolvi stră-
dănta Serbiei spre marea Adriatică prin o în-
țelegere privată nu are nici o însemnătate reală.
Împărțirea definitivă a Turciei între statele bal-
canice o vor rezolvi marile puteri. Tripla an-
tantă referitor la aceasta își susțin atitudinea
lor de mai înainte: *fiecare stat balcanic va re-
ține în posesiunea sa, ce a cucerit cu armele.*
În zilele cele mai apropiate se va desveli aceasta
și totodată se va ști că oare marile puteri se u-
nese în toate chestiile conferenței.

**Austro-Ungaria sprijinită de Germa-
nia și Italia.**

Belgrad. — Ambasadorul german, Griesinger
și agentul diplomatic italian, Prinelli au făcut
azi demers comun la prim-ministrul sârb, Pașici,
declarând că, *Germania și Italia sprijinesc atitu-
dinea Austro-Ungariei referitor la autonomia Al-
baniei.*

**Statele balcanice vor avea
piese comune.**

Belgrad. — În statele balcanice se vor intro-
duce piese comune. Banii aceștia se vor imprin-
ta în Franța și inscripția pieselor de aur și ar-
gint va fi: *Confederation Balcanique*.

Căderea Monastirului?

Belgrad. — Trupele sârbești au intrat azi
în Monastir. 30,000 de turci s'au predat.

Belgrad. — Înfrângerea trupelor turcești la
Monastir înseamnă o catastrofă totală pentru
Turci. 50,000 soldați turci împreună cu coman-
dantul suprem al trupelor turcești, cu Zekki Pașa
și Fethi Pașa au căzut prizonieri Sârbilor. Prin
aceasta e înfrântă întreaga rezistență Turcilor în
Macedonia. Trupele turcești după o luptă des-
perată de două zile s'au văzut contrinse a se
retrage dinaintea atacului vehement al Sârbilor.

Holera pe câmpul de război.

Berlin. — Agenția Wolff anunță din Con-
stantinopol: Ofițerii din străini, cari au vizitat
linia dela Ceatalgea declară că stuația turcilor
e fără nici o speranță. Turcii nu vor putea re-
zista din cauza holerei. În șanturi stă numai
câte un soldat de pază, dar pe câmp bolnavii
în dureri îngrozitoare pier fără nici un ajutor.
Toate apele sunt inficiale și ofițerii declară o
luptă la Ceatalgea e imposibilă. Bulgarii iarăș
nu pot înainta fără a se expune pericolului ho-
lerei.

Constantinopol. — Din Hademjô a sosit ur-
mătorul de pe câmpul de luptă: Am parcurs că-
lare pe cale pozițiile de apărare dar înaintea
ochilor mi s'a desvâlit un tablou al mizeriei și
suferinței cum nu poate fi mai îngrozitor. Pe o
întindere de kilometri cadavrele cailor pu-
tesc în mocirlele, din cari își beau moartea tru-
pele chinuite de sete. Cu cât te apropii mai
mult de Hademkiôj se văd tot mai multe ca-
davre dealungul drumului. S'a luat măsuri îm-
potriva epidemiei, dar acum e prea târziu. Cu
două săptămâni mai înainte poate ajutau, dar
acum epidemiei nu se mai pot pune zăgaze.
Într'o tabără înconjurată cu simă cu spini au
fost adunați bolnavii și soldații cu baionete îi
păzesc, dar în afară de aceasta tabără zac alți
nenumărați bolnavi. Ofițerii se desinficiază,
dar soldații nu le ascultă sfaturile, ci beau din
apele infectate de cadavrele morților. Popula-
ția se refugiază îngrozită în toate părțile.

Pearta cere pace.

Constantinopol. — Poarta a rugat pe suve-
ranii statelor străine ca să intervină la cele 4
state balcanice aliate în scopul încheierii păcii.

Petersburg. — Kiamil Pașa l-a rugat pe am-
basadorul rus din Constantinopol ca să esope-
reze un armistițiu dela regele Ferdinand pentru
a putea fi îngropați morții și pentru începerea
tratativelor de pace. Turcia promite a înceta
cu aducerea trupelor din Asia mică și va re-
trage trupele de pe linia Ceatalgea, dacă Bul-
garia va renunța a o ocupa aceasta. Adriano-
polul însă Turcia la nici un caz nu-l va preda.

INFORMAȚIUNI

Arad, 19 Noemvrie 1912.

Dela „Reuniunea femeilor române din Arad”.
*Onorați domni și doamne, cari au lozuri cu câ-
știg, să binevoiască a-și reclama obiectul câști-
gat în decurs de o lună — trimițând lozurile
dsoarei Hortenzia Bogdan, str. Deák Ferencz
Nr. 27. Deasemenea sunt rugați a trimite pe a-
ceastă adresă lozurile cu câștig și cei ce nu-și
pot scoate în persoană obiectul, astfel li se va
expedia pe spesele respectivilor. Obiectele cari
nu se vor ridica în decurs de o lună, rămân în
favorul Reuniunii. Sofia Beleş, preș. „Reun. fem.
rom.”*

Concertul dlui I. Rădulescu în Budapesta.
Soc. „Petru Maior” din Budapesta va aranja
Vineri în 22 Noemvrie n. 1912 la orele 8 se-
ara, o serată muzicală, cu concursul **tenorului
Ionel Rădulescu**, în sala dela „Saskör” (IV.
Írány u. 17) cu următorul program:

- 1) F. Schubert: a) „Lauda lacrimilor”,
b) „Tu ești odihna”. H. Kirchner: c) „Foaie
verde de bujor”.
- 2) G. Donizetti: a) „Una furtiva lagrima”.
- I. Vidu: b) „Moțul la drum”.
- 3) G. Verdi: a) „Rigoletto”. N. Ganea:
b) „Doina Ciobanului”.
- 4) I. Mureșianu: a) Doina din Bihor”. G.
Dima: b) „Mugur mugurel”.

Fiind aceasta una dintre rarile manifes-
tații muzicale românești din Budapesta, ru-
găm on. public să ne dea și acum sprijinul
său. Budapesta, în 17 Noemvrie n. 1912.
Vasile Stoica, președinte. Emil Teposu, se-
cretar.

Noul protopop gr. cat. al Oraștiei. Primum
știrea, că M. On. d. Iosif Peteanu, fost paroh
gr. cat. român în Cârnecea numit fiind în
cursul lunei lui Septemvrie de către ven. or-
dinarat episcopesc gr. cat. al Lugojului de pro-
pop al Oraștiei, Duminecă, 10 Noemvrie n.,
și-a făcut instalarea obicinuită. Numerosul pub-
lic asistând la această serbătoare a făcut o-
voții călduroase noului protopop. Întru mulți
ani!

Cununie. Di Ioan Alexandrescu cl. absolv.
și dsoara Silvia Novacovicu își anunță cununia
religioasă la 11/24 Noemvrie în biserica rom.
ort. din Gârbovăt. Într'un ceas bun!

Necrolog. Subscriții cu inima frântă de durere
aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, ami-
cilor și cunoscuților, că prea iubitul nostru fiu,
frate și consăngean David Bulbuc, învățător
după un morb scurt și greu și-a dat nobilul su-
flet în mâinile Creatorului Joi în 14 Noemvrie
n. c. la orele 6 dimineața în etate de 28 ani.
Rămășițele pământești ale scumpului defunct
se vor așeza spre odihnă vecinică Sâmbătă în
17 Noemvrie c. la orele 10 a. m. în cimiterul
gr. cat. din loc. Măgura, la 14 Noemvrie 1912.
Tânase Bulbuc, ca tată. Zacharie Bulbuc,
preot. Fie-i țărina ușoară!

Țara iară-i în pericol. Din Băsești ni se scrie,
cu datul de 14 Nov. n., următoarele:

Onorată Redacțiune! Cu respect viu a Va
aduce la cunoștință și cu indignațiune pentru
faptul, că învățătorul școlii confessionale gr.
cat. române din Băsești, Dariu Pop a fost sus-
pendat. Deși la zidirea acestei școli statul nu a
contribuit chiar cu nimica, precum nici la sus-
ținerea ei și nici la regularea salariului învățăto-
resc, — săvârșindu-le toate acestea în mare
parte dl Gheorghe Pop de Băsești, care a con-
tribuit cu peste 3000 cor. la zidirea școlii și la
salarul învățătoresc cu jumătate suma, iar cele-
lalte le-a făcut și le face poporul, — ministrul a
suspendat pe susnumitul învățător și în cauza
suspendării va fi cercetarea Sâmbătă în 16 Nov.
n. c. la cancelaria casei comunale din Băsești.
Cauza? Un raport, pe care învățătorul harnic
Darius Pop l'a scris despre adunarea generală a
Reuniunii învățătorilor români sălăgeni, ținută
în 23 Iunie n. c. în Giurtelecul Șimleului, sub
titlul de R. I. R. S. în Nrul 133 din „Românul”
din Arad, în care raport dl Dariu Pop, ca și ori
care Român cinstit, a luat în nume de rău faptul
că învățătorii lângă de tâlpile inspectorului din
Sălăgiu și a solgăbirăului din Șimleu, învățătorii
Pocola-Pokola și Ilie Tivadar, la banchet au toa-
stat, pentru suspomeniții, în limba maghiară și
nu românește. La investigația, pe care o va
face solgăbirăul din Ceu, Nikolaetits, e vorba,
că vor veni inspectorul Nagy Károly din Zălau
și procurorul din Zălau, căci patria e în mare
primejdie, dacă învățătorului Dariu Pop din Bă-
sești nu-i convin toatele în limba maghiară la
un banchet românesc. În școală, firește fiind
suspendat, nu propune învățătorul, ci preotul
acuma.

Cu deosebire i se ia în nume de rău, dlui Dariu
Pop faptul, că în raport, apare „állam ellenes
irány” și drept aceea „állam ellenes irány”-
ul, ce socot că îl are învățătorul Dariu Pop tre-
buie pedepsit. Fițiicele din Zălau, Șimleu, Ceu,
firește fac spume la gură de revolta nobilă ce
i-a cuprins pe unii dintre „hazafi”. *Raportor.*

Ciangăii răsfățați. Fără să țină seamă de
populația românească, comitetul comunal din
Turcheș, contrar voinței membrilor români, a
hotărât ca să îngrădească biserica ungurească
din Turcheș pe cheltuiala în mare parte a co-
munei. Hotărârea asta li s'a părut Românilor
de-a dreptul arbitrară. Cum adecă — și-au zis
ei — noi ca Români să contribuim cu banul no-
stru la îngrădirea bisericii ungurești? Pe ce
bază? Cum? E oare posibil, ca ciangăii să-și
fi luat într'atăta nasul la purtare, încât uzând de
puterea brută, pe care li-au hărăzit-o împrejură-
rile măștere între cari au trăit de-o vreme în-
coace și trăiesc și astăzi Români seceleni, să
ne împună ca noi să facem un lucru, care e în
contra voinței și în contra credinței noastre?

Neimpăcându-se deci Români din Turcheș
cu arbitrara hotărâre au anunțat apel împotriva
ei și forul al doilea, ținând seamă de îndreptă-
țirea acestui apel, a nimicit hotărârea ciangăilor
lungi în nas. Aceștia însă au anunțat apel la
ministrul, care vezi bine, nu putea decât să le
facă pe plac și de astădată răsfățaților ciangăii.
Și li-a făcut, căci pe lângă o motivare de-a
dreptul ridicolă a schimbat hotărârea viceșpanu-
lui nemaghiar și a confirmat voința majorității
maghiare a comitetului comunal.

Astfel deci sârmanii Români turcheșeni, cu
tot protestul lor și cu toată opunerea în deosebi
a membrului I. Oncioiu — au să plătească dare
pentru îngrădirea bisericii ungurești.

În contra acestei hotărâri neasemănat de arbitrară și revoltătoare nu poate fi decât un leac.

Românii din Turcheș prin graiul reprezentanților lor din comitetul comunal să ceară și ei compensații pentru instituțiile lor religioase-culturale... Iar dacă cangăii nu le vor da, deschis e drumul apelurilor și pentru ei și dacă cei chemați nu-i vor asculta — vor recurge la cel mai drept for al lor: la presa noastră...

Șeful marelui stat major e învăluit în vată. „Un om încovoiat, ipohondric, cu spatele aduse și membrele tapene, care stă într-un scaun capitonat cu puf cu o pătură groasă pe genunchi înfășurat la gât cu vată și cu o eșarpă de lână, cu o mare ceașcă de cafea în mână cu o hartă topografică dinaintea nasului...” Așa descrie Ana Christici, corespondenta de război a ziarului „Daily Express” pe șeful marelui stat major sârbesc, generalul Putnic, sufletul armatei, conducătorul, pe care regele Petru l-a ridicat de curând la rangul de Voevod.

Putnic a fost un ofiter strălucit, acum trăește ca să zicem așa departe de lume și numai trecător vine în contact cu ofițerii statului major care intră tăcuți în camera lui și tăcând îi întind știrile, pe care el face repede însemnări, sau numai în două vorbe îi dau raportul. El ascultă tăcând, răspunde în scris și mârâie ceva neînțeles în barbă când ofiterul pleacă...

Putnic urmează armata din etapă în etapă, vagonul lui e încălzit cu calorifer, în coridor stau fricoși tinerii ofițeri de ordonanță păzindu-l și își ies din fire când prea sfântului șef al marelui stat major îi vine acces de tuse. Unii din soldați cad pe câmpul de luptă dar generalul Putnic nu trebuie să-și piardă viața printr-o simplă răceală. Dela el atârână fericirea armatei sârbești...

Ca'n operetă!

x Atrag atențiunea on. public, care va sosi în Arad cu prilejul serbărilor centenarului seminarului român gr. or. din loc, asupra estuanelului din grădina de iarnă și a localităților cafenelei hotelului „Central” Cu distinsă stimă Csermák Ágoston ospătar. (Ce 567—2.)

CRONICA SOCIALA

APEL

cătră intelectualii din despărțământul „Chior” al Asociațiunii.

Deoarece comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” în ședința sa din 2 l. c. a încredințat cu organizarea adunării generale a desp. Șimleu, prin care vechiul despărțământ al Șimleului se desface în următoarele 4 despărțăminte: Șimleu, Chior, Jibou și Băsești; deoarece acel comitet în ședința sa din 2 l. crt. a încredințat cu organizarea noului despărțământ „Chior” pe subscrisul, prin care aceasta am onoare a Vă invita la adunarea de organizare a noului desp. „Chior” care se va ține la 2 Dec. a. crt. st. n. în sala de ședințe a institutului de credit și economii „Chioreana” din Șomcuta-mare.

Deoarece Românii chioreni în opiniunea publică românească au trecut, cu drept ori fără drept, ca oportuniști (inteligința) și indolenți (poporul) în afacerile românești; acum se imbie ocaziunea a arăta prin fapte, că inteligența știe sta la înălțimea chemării sale, și că poporul în urma frecărilor din trecut și a evenimentelor din prezent s'a deșteptat binisor în conștiința sa națională.

Prin noua acordare a despărțămintelor, fiind

noi Chioreni lăsați pe puterile noastre, Imi place a crede că fiecare român chiorean, inteligent sau țaran, va contribui amăsurat stărei sale intelectuale și materiale la înființarea și prosperarea noului nostru despărțământ.

Frații preoți sunt respectuos rugați, să comunice conținutul acestei scrisori inteligenței, învățătorimeii și poporului din comunele Domniilor Sale, ca apoi la termenul fixat mai sus să convenim cât mai mulți arătând că:

„VIRTUS ROMANA REDIVIVA”

Cu deosebită stimă și iubire frățească:
Șomcuta-mare la 15 Nov. 1912.

Ioan Serbu,

par. protopop al Șomcutei-mari.

Despărțământul Boroșineu al „Astei”.

Adunarea de organizare.

CONVOCARE.

Din încredințarea onoratului comitet central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” învit pe toți acei Români locuitori pe teritoriul cercurilor administrative (pretoriale) Boroșineu, Boroșsebiș și Târnova, cari se interesează de înaintarea în cultură a poporului român și de literatura română, ca să participe și să-și dea concursul la organizarea despărțământului contemplat, al Boroșineului, la care are să aparțină și cercul Boroșsebeșului precum — până la alte dispoziții — și cercul Târnovei, luând cu toți parte la

adunarea constituantă

a despărțământului Boroșineu care se va ținea Joi, în 21 Noembrie (8 Noembrie) 1912 ziua serb. Arch. Mihail și Gavril orele 3 și jum. p. m. la Boroșineu în sala hotelului Genat cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constituirea ad hoc.
2. Inscirierea membrilor noi.
3. Alegerea directorului despărțământului și a 4 membri în comitetul cercual.
4. Verificarea procesului verbal.

Boroșineu, 9 Noembrie (27 Oct.) 1912.

Dr. Ioan Suciu

ca delegat al comitetului central.

Petrecere în Orăștie.

Secția industrială a Reuniunii economice române din Orăștie aranjează în sala „Hotelului Central” Duminecă, în 24 Noembrie n. 1912 la 8 ore seara un concert dat de corul Reuniunii în scop filantropic. După concert urmează dans. Suprasolvirile se vor folosi pentru îmbrăcarea învățăceilor săraci la Crăciun.

Șezătoarea literară-muzicală a institutului teologic-pedagogic din Caransebeș.

În semn de stimă și înțelegere a activității marilor înaintași, cari ne-au lăsat mari moșteniri de avânt și rosturi sociale, tinerimea institutului teologic-pedagogic din Caransebeș a aranjat o șezătoare. Că șezătoarea a avut un ridicat nivel și o temeinică pregătire ne dovedește participarea însăși a P. S. Sale dlui Dr. E. Miron Cristea.

Programul a fost destul de bogat și astfel amintirea lui Tichindeal — căci acestui dascăl i-a fost închinată șezătoarea — a putut avea o plină icoană a gândurilor ce l'a frământat, pe el și pe generația lui. A cântat corul elevilor institutului diecezan un „Imn școlar”, d. I. Imbroane, teolog c. III, a ținut o conferință despre „Dimi-

tric Tichindeal”, d. Raduțiu ped. c. IV a cântat solo „Destinul”, pedagogul c. IV d. Seppon a declamat poezia „Doina lui Cosbuc, iar d. A. Conciatu teolog c. IV. a declamat „Sentinela română” a lui V. Alecsandri.

Aceasta a fost prima șezătoare. Și după început greu se pot aștepta altele mai bogate și mai timbrate de nimbii culturii naționale.

Convocare.

Adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Abrud-Abrud-sat și jur”, avem onoare a o convoca, pe 1 Dec. n. a. c., la ceasurile 2 p. m., în localul școlii de fetite a Reuniunii, fiind la ordinea de zi următorul program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul despre activitatea comitetului.
3. Raportul casarului.
4. Alegerea unei comisii pentru cenzurarea rapoartelor de sub p. 2 și 3.
5. Alegerea comisiei, pentru încasarea taxelor de membri vechi și noi.
6. Raportul comisiei exmisse.
7. Eventuale propuneri.
8. Intregirea comitetului, prin alegerea a 2 membre și al unui bărbat încredere.
9. Alegerea comisiei pentru verificarea procesului verbal al adunării.
10. Închiderea adunării.

Din ședința comitetului Reuniunii, ținute la 6 Nov. c. Ana Filip, prezidentă, Iosif Gombos, secretar.

Ultima oră

Sedința plenară a delegațiunii ungare.

Budapesta. — Delegațiunea ungară a ținut azi înainte de amiază orele 10 și jum. o ședință plenară sub președinția contelui Aug. Zichy. Dintre miniștrii au luat parte la ședință contele Berchtold și prim-ministrul Lukács. Deputatul Nagy accentuează că politica ministrului de externe congruiază perfect cu politica delegațiunilor. Are deplină încredere că monarhia va ști să-și apere interesele în Balcani și se bucură că autonomiei Albaniei i-se dă atitudinea cuvenită. Constată cu regret că în timpul din urmă au intervenit noi complicațiuni în desfășurarea evenimentelor din Balcani, prin încălcarea celor mai elementare drepturi internaționale din partea unuia dintre statele balcani. Propune ca delegațiunea să exprime încredere ministrului de externe, contelui Berchtold. — Vorhesc apoi delegații Láng și Náray.

Impotriva României.

Sofia. — În cercurile din jurul guvernului bulgar tot mai des se aud atacuri împotriva României. Se accentuează că, dacă România n'a voit să iee asupra sa riscurile unui război atunci nici nu are să pretindă din victoriile statelor balcanice aliate. Pretinția României, ca hotarele ei să fie rectificade dela Silistra până la Balșik nu se poate implini, pentru că Bulgaria ar pierde 4 orașe însemnate: Rusciucul, Silistria, Varna și Ciumen. Bulgaria a fost învoită înainte de război a-i ceda României rectificarea grantei ei în înțelesul tratatului dela Berlin, dar Rusia totdeauna o împiedecă-o.

Soarta Salonicului.

Constantinopol. — Poarta sfântă de ambasadorul austro-ungar s'a învoit numai ca Grecii să ocupe Salonicul fără nici o rezistență din partea Turcilor. Austro-Ungaria a asigurat Poarta că Grecii vor ține ocupat Salonicul numai scurt timp, dar Grecii au predat acum Salonicul Bulgarilor și Turcia ar dori că până

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,

Timișoara-centru, Palatul Dauerbach

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a altor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză Metode electrice de vindecare. Massage electrice Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate. (Ba 46-60)

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m.

Celor din provincie cărora es recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

la încheierea păcii Salonicul să ajungă în administrația Austro-Ungariei.

Fruntași Albanezi în Viena.

Viena. — Azi au sosit la Viena fruntașii triburilor albaneze, unde vor ține în zilele proximă o conferință de mare importanță. Aci așteaptă să le sosească plebipotența formală, ca apoi ca reprezentanți oficiali ai albanezilor să intre în relații cu marile puteri interesate. Fruntașii cer necondiționat autonomie pentru Albania după unii în formă de regat iar după alții în formă de principat. Hotărâre referitor la aceasta încă nu s'a luat, dar se vorbește de principele Carol Urah, care e înrudit cu regele de Württemberg precum și despre aceea ca în fruntea Albaniei să fie pus un principe care e înrudit cu familia de Habsburg.

Mahmud Muktar Pașa rănit.

Constantinopol. — Un ziarist l-a vizitat pe comandantul Mahmud Muktar Pașa, care zace rănit în spitalul improvizat în palatul ambasadei germane. Mahmud Muktar a fost nimerit de 3 gloanțe de pușcă. Despre rănirea lui se spun următoarele: Ieri după o luptă victorioasă însărit de generalii săi a plecat în o expediție de recunoaștere a terenului. Turcii au evacuat intenționat un fort pe care Bulgarii l-au ocupat în cursul nopții. Ofițerii turci nu i-a observat pe Bulgari, decât numa după ce s'au aflat în ploaia de gloanțe a Bulgarilor o depărtare numai de 30 metri. Calul comandantului Mahmud Muktar a fost împușcat și mai târziu l-au ajuns irsă și pe el gloanțele. Un soldat turc rănit l-a luat în spate și astfel i-a scăpat viața. Patrulele turcești l-au alungat mai târziu pe bulgari din fort.

Aviz

Avizăm abonații noștri că expediția ziarului „Românul” am transformat-o și în viitor foaia se va trimite după sistemul nou folosit și la foile mari din Budapesta și străinătate.

Deoarece aceasta transformare a reclamat o muncă uriașă și credem că s'au strecurat și unele greșeli la adrese, rugăm abonații cari nu primesc ziarul, sau primesc greșit să binevoiască a ne aviza despre aceasta ca să putem îndrepta momentan greșala comunicându-ne totodată și adresa completă la care trebuie să se expedize ziarul.

Adm. ziarului „Românul”.

ROMÂNUL ZIARULUI „ROMÂNUL”

NICOLAE GOGOL

Suflete moarte

(ROMÂN)

Trad. de Senilor

(171) — Urmare —

— N'aveți decât să-l întrebați; tot ce văd, e ca s'a născut agronom, așa că el nu face nimic la întâmplare, și, nepretinzând dela pământ decât ceea ce e de bună voce obținut dela el tot ce-i cere. El cunoaște natura terenurilor, dar asta-i puțin: el consideră cu luare aminte vecinătatea fiecărui teren; orice lucru la el trebuie să slujească pentru un scop dublu și triplu. În orice loc, tăcerea pădurilor este un lucru foarte important în sine însuși; la el pădurea servește câmpul, pădurea și comunică umezeala unde trebuie și să frunzișul uscat unde trebuie, își poartă umbra unde trebuie și protejază împotriva uraganelor părțile pe cari trebuiesc protejate. Țara se plânge de secetă, iar el nu suferă de ea de fel, se plânge lumea de foamete... în jurul lui sunt recelte superbe. Imi pare rău că sunt atât de puțin versat în obiectul acesta încât nici nu știu să vorbesc despre el. El are secretul pământului. Ce să vă mai spun! e până într'atâta că trece drept vrăjitor. Veți vedea, veți vedea multe lucruri aștăzi chiar... firește nici a suta parte din ceea ce

ECONOMIE.

Bursa de cereale.

Cursul azi la ora 12 și jum.

Budapesta, 15 Noembrie.

Grâu pe Aprilie	12.04
Săcară	10.53
Porumb (Cucuruz) pe Mai	7.93
Ovăș pe Aprilie	10.93

Băncile populare și cooperativele sătești în România.

III.

Organizațiunea actuală.

În articolul nostru precedent am început să schițăm actuala organizațiune a băncilor populare și în special a acelor cari lucrează cu casa centrală. Am văzut că legiuitorul a avut grija să ia o serie de măsuri cari să *preîntâmpine* pe de o parte neajunsurile ce ar putea urma din cauza neexperienței țărănilor pe de altă parte să împiedece abuzurile cari s'ar ivi dacă acelaș țăran ar putea fi membru la mai multe bănci populare în acelaș timp. Astfel se explică faptul că fiecare țăran, care a intrat în legătura băncilor populare, este membru la banca din satul său, iar nici de cum și membru la o bancă dintr'un sat învecinat sau chiar dintr'un alt județ.

Măsurile acestea s'au dovedit foarte utile și acestei prevederi a legiuitorului i se datorește în mare parte prosperarea neturburată a băncilor populare prin absența procesurilor de tot soiul cari s'ar fi iscat dacă legiuitorul ar fi omis aceste măsuri de siguranță.

Prin urmare, conform articolelor citate în articolul nostru trecut și conform alineatului e din articolul 7 al statutului tip acelaș țăran nu poate fi membru la mai multe bănci populare și își *pierde* calitatea de membru al unei bănci dacă s'a înscris membru la o altă bancă populară.

Nu vom mai cita, din statutul tip, decât acele articole cari *nu se pot notifica și nici eluda* fiindcă au fost *expres* prevăzute de le-

giuitor în interesul bunului mers al băncilor populare.

Foarte importantă și necesară este măsura ce o găsim formulată prin art. 39, conform căruia nu se pot acorda împrumuturi *decât locuitorilor țărani din comuna reședință a băncii populare* respective sau dintr'o comună vecină expres prevăzută și numită prin statutul de întemeiere, conform articolului 5 din statutul tip. Această măsură împiedecă neajunsurile ce s'ar ivi dacă s'ar acorda împrumuturi la țărani din comune *îndepărtate*, unde încasările și în general transacțiunile și operațiunile de tot felul s'ar face mult mai anevoie iar *creditul ar întâmpina mult mai multe riscuri*. Știm apoi cât de anevoioasă este comunicațiunea între sate, mai ales *la munte*, mai ales *iarna* și cu deosebire între comunele rurale cari nu sunt legate prin drumuri destul de practicabile.

O altă măsură importantă o găsim cuprinsă în art. 40 din statutul tip, cu privire la *dobânda* ce vor percepe, la împrumuturile acordate, băncile populare. Articolul sus citat, prevăzut deasemenea în mod expres de legiuitor, spune că adunarea generală *fixează în fiecare an maximul dobânzei* ce se va percepe de banca populară atât dela membrii (societari) cât și dela nesocietarii cari au obținut împrumuturi. Această dobândă maximă nu poate trece, *pentru societari*, cu 2 procente peste scontul luat de casa centrală. Dela *nesocietari*, cari nu se vor bucura de acest privilegiu, se poate lua în 2 proc. pe an în plus.

În orice caz însă dobânda nu va putea trece peste 10% pe an pentru societari și peste 12% pentru nesocietarii cărora li s'au acordat împrumuturi.

Vedem cât de *prevăzător* a fost și aici legiuitorul, care nu-și ascunde de fel *tendința nobilă de a proteja pe țărani contra exploatarei!* Căci este evident că acest articol din legea băncilor populare a fost expres prevăzut spre a împiedeca *uzura* care bântuia înainte la țară. Ce binefacere, acum, pentru țărani noștri români, a căror soartă trebuie să ne fie scumpă și a căror bunăstare trebuie să ne bucure, că *pot face împrumuturi în condi-*

văd eu pot să văd zilnic... Dar toate acestea nu împiedecă ea să mă plictisesc.

— Ah, iată în adevăr un om ciudat cu plictiseala lui, gândi Cicikof; un om foarte tânăr, cum aș zice?... superficial, care... care nu știe să povestească lucrurile în detaliu, care nu vorbește decât din plictiseală și se plictisește vorbind; aș dori să știu totul în amănunte... Zău, iată că ard de nerăbdare”.

În cele din urmă se descoperi un sat, un sat enorm, un sat care făcea efectul unui oraș, prin efectul pitoresc al locuințelor construite pe trei înălțimi dominate de un acelaș număr de biserici, și încins de toate părțile de șire de fân și de grămezi de snopi.

„În adevăr, își zise Cicikof; se vede bine că aici locuiește un stăpân harnic”.

Colibele erau de bună și solidă construcțiune, străzile largi; drumul, svântat, neted, ținut într'o stare perfectă; precum și toate căruțele oprite înaintea porților.

Trecu un țăran, el avea o expresie de fizionomie plină de inteligență. Dobitoacele erau în-deosebi frumoase, și nu era până și la rămătorul din localitate care să nu fi avut nu știu ce aer deosebit, cum am zice un rămător distins și de mare casă.

Acolo, fără indoială, trăiesc țărani aceia cari, cum zice cântecul, sapă banii cu târnăcopul și-i amestecă cu lopata. Nu erau, e drept, nici parcuri a la Anglia, nici livezi artificiale, nici foșoare ușoare, nici poduri elegante... dar era o *neputință să nu admiri o lungă și largă perspec-*

tivă de hambare, de magazine, de case de muncitori de tot felul intrupându-se până la casa boerască, după care era ușor de remarcat că boerul purta un interes drept la muncii și voia să vadă ceea ce se face în juru-i. Se ridica chiar deasupra acoperișului stăpânului un fel de turn cu geamuri de unde se desvelia înaintea ochilor țara la depărtare de cincisprezece ori șaisprezece verste împrejur, belvedere destinat nu la împodobierea casei și la desfătarea vizitatorilor, a copiilor și a servitorilor, ci la supraveghierea muncii câmpurilor, spre toate punctele orizontului; scurt, era un adevărat observator agronomic.

Cei doi călători ai noștri, la coborârea din calească, văzură venind la ei doi servitori desghiețați, cari nu semănau din nici un punct de vedere cu greoiul și amețitul nostru de Petrușea. Ei nu erau în haine franțuzești; purtau tunici căzăcești de postav albastru din localitate, iar talia se desemna sub aspectul unei cingători de postav albastru turcesc.

Stăpâna casei alergă însăși înaintea oaspetilor. Ea era frumoasă ca o zi de Iulie. Avea toate trăsăturile lui Platonof, toate; dar cu această diferență totuși, că în locul comolenței oboșitoare a fratelui său, ea era trează, comunicativă, veselă și drăgălașă.

„Bună ziua, frate! ah! cât imi pare de bine că te văd! Constantin nu-i acasă, dar n'are să întârzie mult.

— Dar unde este el?

(Va urma).

tiuni din cele mai avantajoase!... Acesta este un pas mare spre definitiva emancipare economică a țărânilor noastre după care va urma, fără îndoială și cu toate pedicile puse de străini, dușmanii neamului, și emanciparea culturală și politică a clasei noastre țărănești care este talpa țării și speranța națiunii întregi!

Referindu-ne tot la articolul 40, sus citat, vedem că legiuitorul nu numai că a preîntâmpinat uzura dar a introdus și o diferențiere foarte justă între drepturile societărilor și ale nesocietărilor. Eu cred că este foarte just ca societarii să fie întru câțiva privilegiați obținând împrumuturi în condițiuni mai ușoare decât nesocietarii. Căci la urma urmei societarii susțin banca populară și tot ei trebuie să aibă avantajele mai mari.

Trecem la un alt articol (alineatul 2 din articolul 44), prevăzut de asemenea în mod expres de legiuitor. El dispune ca în cazul când împrumutul ar voi să-și plătească datoria integral sau în parte înainte de termenul stipulat (scadența) dobânda nu se va plăti decât pentru partea din capital care rămâne împrumutată și numai pentru timpul cât rămâne în mâinile împrumutatului. Vedem că acest articol legiuitorul a voit să scutească pe țărâna debitor de a plăti dobânda atunci când își achită datoria înainte de scadență. Dobânzile percepute vor fi totdeauna în proporție cu timpul în care suma împrumutată se află în mâinile (și deci la dispoziția și în uzul) țărânului debitor. Încă o măsură justă menită a favoriza creditul acordat țărănilor sătești.

În articolul nostru viitor vom termina cercetările noastre cu privire la organizațiunea actuală a băncilor populare din țară, ca apoi să trecem la examinarea situației cooperativele sătești.

Paris, 16 Noembrie.

Mircea R. Șirleanu.

Situația financiară.

Cu toate știrile mai liniștitoare ce sosesc din Balcani despre încercarea tratatelor directe între Turcia și Balcani de a înceta ostilitățile și cu toate că conflictul austro-sârb încă a intrat într'un stadiu mai favorabil păcii generale, în situația financiară internațională abia se simte o ameliorare. Ameliorarea aceasta este numai mai mult de formă, întrucât mișcarea la bursele mari europene a devenit ceva mai vioaie.

De altă parte situația băncilor mari de emisiune nu pare a fi mai favorabilă ca mai înainte, excepțiune făcând Banca Angliei a cărei situație s'a îmbunătățit întrucâtva prin cumpărarea unei cantități însemnate de aur pe la începutul săptămânei acesteia. De asemenea și banca de emisiune a Franței arată o schimbare spre bine. Din contră situația la Berlin este mai puțin favorabilă și Banca imperială germană și-a ridicat alaltăeri etalonul oficial cu 1% întreg lela 5 la 6% și lombardul dela 6-7%. Acestei urcări i-a urmat a doua zi adică ieri urcarea etalonului oficial și la banca austro-ungară dela 5 1/2 la 6%. Din aceasta se poate deduce că situația financiară internă nu s'a îmbunătățit, că oferte străine de bani nu sunt și că tot banca țării este aceea, care e chemată să satisfacă toate cererile mai mari de bani din țară.

Discontul privat este la Viena 5 1/4%—5 1/2, la Berlin 5 1/2 la Londra 4 1/16.

Recordul de bilete de bancă, sub dare, în circulațiune, la banca austro-ungară. Banca noastră de emisiune avea la 31 Octombrie c., în circulațiune 424.5 mil. coroane bilete supuse la dare, sumă, la care nu s'a mai ajuns nici când până acum. Este o dovadă, aceasta, de măsura deosebit de întinsă, în care s'a apelat la sprijinul băncii austro-ungare în aceste momente critice.

În anul trecut, la 31 Octombrie circulațiunea de bilete sub dare era de 340.9 mil., deci cu 83.4 mil. mai mică.

Încordarea cea mai mare în emisiunea de bilete de bancă a cauzat-o urcarea neobișnuită a lombardului, și reducerea tot așa de însemnată a contului „giro”, arătând lombardul o creștere de 72.9 mil., iar contul giro o reducere de 112.2 mil. numai pentru trebuințele de ultimo.

Sarcinile ipotecare în Ungaria. După prof. universitar din Pesta, Dr. Fellner Frigyes, în 1903 erau următoarele datorii intabulate pe moșiile din Ungaria:

pe moșii pitice	189 milioane cor.
.. .. mici	706 milioane cor.
.. .. mijlocii	820 milioane cor.
.. .. mari	565 milioane cor.
Total 2.280 milioane cor.	

În același timp valoarea întregului pământ al Ungariei a pretuit-o în 15,717,722,341 cor., adică 230 coroane de jugăr, bun cu rău laolaltă.

Până astăzi, valoarea pământului a crescut binisor, dar datorile au crescut și mai strâns, mai ales că multe se fac fără intabulare.

Întreg cuprinsul Ungariei are o întindere de 322,210 kilometri pătrați sau 32,221,000 hectare.

„R. E.”

Bibliografie.

Valoroasele cărți ale savantului canonic **† Dr. Augustin Bunea:** Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Novacovicu, sau Istoria Românilor transilvăneni dela 1751 până la 1764, Blaj 1902. Pretul 4 cor. 50 fileri.

Discursuri, Autonomia bisericească, Diverse. Pretul 5 coroane.

Ierarhia românilor din Ardeal și Ungaria 3 coroane.

Mitropolitul Sava Brancovicu 1 cor. 50 fileri. Amintirea lui T. Cipariu 50 fileri.

Se află de vânzare la d-nul Jacob Domșa din Blaj, pe lângă preturile arătate.

Având în vedere primejdia care amenință biserica unită pe urma autonomiei catolice, care este aproape de înfăptuire, precum și cunoștințele foarte necesare pentru zilele de azi, cari le câștigăm din citirea acestor cărți prețioase, recomandăm tuturor intelectualilor noștri procurarea lor.

A apărut:

„**Noua Revistă Română**” de sub direcțiunea dlui C. Rădulescu-Motru cu următorul cuprins: Noutăți: Un factor puternic... regăsit: forța morală. — O academie comercială, Actuale: A. D. Xenopol: Războiul din Balcani. Vancu Gheorghieff deputat în Sobranie: România și Bulgaria. Dr. I. Duscian: Guvernul de colaborare. Cronica literară: Ion Trivale: Discursurile politice ale lui Nicolae Filipescu. Literatură: Riria: În cumpănă II, III (versuri). Adrian Maniu: Nocturnă. D. Iacobescu: Scheletul plugar (versuri după Charles Baudelaire). Cronica teatrală: Lazăr Cosma: „Fedora” de Victorien Sardou. — „Visul lui Ali” de Mircea Demetriad. Discuții: N. Davidescu: Variații împrejurul dlui Chendi. Însemnări: Rolul social al ofiterimii. — Woodrow Wilson. — Franz Funck Brentano. — Max Reinhardt. Revista revistelor: Simbolul. — Reforma Alimentară. — Argus. — Ilustrațiunea Națională. — Teatrul. — Memeno.

„**Cosinzeana**” revistă literară ilustrată săptămânală Nr. 46—1912, are următorul cuprins: Al. Ciura: † Octavian Smigelschi, articol. Ion Al-Gorge: Foebus, poezie. Liviu Marian: Poeme

în proză. Georges d'Esparbés: Husarul, nuvelă, trad. I. U. Soricu: Doină nouă, poezie. T. L. Blaga: Expoziție de cinematografe, articol. A. Fogazzaro—D. Tomescu: Misterul poetului, roman. Radu Mărgăan: Strofe, poezie. Flori de-oz: S. B.: Pribegeii. R. M.: Restul împărțelii. (*): O lege folositoare. (*): Clubul patrupedelor. Cărți primite la redacție. Ilustrații.

„**Cultura creștină**” revista profesorilor de teologie din Blaj, Nr. 17 are următorul cuprins: Redacția: Un nou cuvânt al Romei. Raphael Scapinelli: Scrisoare către episcopii catolici ai Ungariei. Zenove Păclisan: Locuit-au Români în Ardeal pe timpul venirii Ungurilor? (Nu răspuns dlui Karácsnyó). Dr. Alexandru Rusu: În jurul libertății de gândire. Simeon Zeihau: Ceva despre pomenile noastre după morți. Cronica: George Barițiu despre edarea și. Scripturi (str.): Mișcare antialecioasă (sr.). Starea învățământului religios la Bulgari (an.). „Asociațiunea Catolică de la Jeunesse Catholique” (an.). Cărți și reviste: „Fahne Mariens” (an.); „Roma e L'Oriente” (an.); „Luceafărul” (Redacția). Telefon.

Au apărut următoarele prețioase studii ale dlui **N. Zaharia** (București, Calea Griviței 25; depozit general la Librăria Soceci):

1. **Psihologia oamenilor mari.** Gemalitatea. — Inspirația. — Fericirea. — Timiditatea. — Valoarea morală. — Atitudinea în fața morții. — Sinuciderea. — Pesimismul lui Traian Demetrescu. — Amorul dintre George Sand și Alfred de Musset. — Amorul lui Spencer și al lui Ibsen. — Mizantropia lui Schopenhauer. — Celebritatea. — Pretul 2 lei. Volumul are 288 de pagini.

2. **Tipuri sociale.** Intrigantul. — Arivistul politic. — Nihilistul intelectual. — Arivistul literar. — Funcționarul arivist. Un volum, 1 leu 50 bani; ediție de lux, 2,50.

3. **Mihail Eminescu.** Viața lui. — Nebunia. — Temperamentul și caracterul. — Pesimismul. — Valoarea morală. — Zâmbetul lui. — Viața sentimentală. — Cum concepea amorul. — Inteligența și imaginația. — Geniul său poetic. — Romanul „Geniul pustiu”. — Nuvelele lui. — Personalitatea sa artistică. — Vederile lui politice. — Eminescu ca om și literat. — Bibliografia scrierilor lui Eminescu, despre Eminescu și despre Veronica Micle. 1 vol. de 358 pagini, 3 lei; Ediție de lux, 4 lei.

4. **Studii Psihologice.** Remușcarea. — Remușcarea în dramele lui Shakespeare. — Dezolarea. — Consolarea. — Calomnia și lingusirea. Pretul 1 leu; Ediție de lux, 1,50.

Recomandăm cu căldură publicului românesc aceste studii de mare valoare pentru inteligența noastră. D-sa mai are și alte studii aparute în anii trecuți ca: Frica de moarte. Psihologia prostului „Cuceritorul de inimă” etc.

POȘTA REDACȚIEI.

„Un membru”. Timișoara. Am primit și un raport de senz — tocmăi contrar. Nu putem auzi ziarul într'o chestiune nelămurită deplin nici acolo la dv. S'ar naște lungi discuții pline de personalități.

„Invingătorul”. În viitor nu mai putem publica atât de întârziate.

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

LIBRĂRIA ROMĂNEASCĂ
„LUCEAFĂRUL”
IONESCU & PEREANU, BUCUREȘTI
 CALEA VICTORIEI 116, ALĂTURI DE BISERICA-ALBĂ.
 Roagă pe toți românii cari vin în capitala Regatului a o cerceta, găsind tot ce le trebuie mai ieftin ca ori unde, reviste și foi românești din țară și peste hotare. (o 510-5)

Caut un scriitor

ca practică bună pentru aplicare momentană.

Dr. Gavril Cosma,

advocat Beiuș (Belényes).

(Co 580-3)

Anunț.

Se vinde
o moară cu 2 petri „36”
mănată cu benzin, scărmanătoare de lână și peptenuși, puiă pentru sâmantă, toate sub un coperiș, teascul și tigiia deosebit sub alt coperiș. Toate acestea în lucrare ori și când se pot vedea în comuna Valcelele-bune (Ióvalosel—Hátszegi járás), care are la 1050 suflete. În depărtare de 1/4 oară e comuna Vâlcelele-rele (Pokolvalosel) cu 800 suflete, fără moară, care asemenea aici macină, ambele comune locuite de români. Tot sub un acoperiș cu moara se află 2 odăi pentru locuit, curte și grădină de 1/2 jughâr. În apropiere se află o grădină în care se află 6000 vițe de viie de 2 și 3 ani și la 1000 de pomi, în mărime cam 5 jughere.

Afară de acestea este în câmp un plan de 4 jughere arător. Locul și comuna e foarte acomodată pentru deschiderea unei bolte și trafic.

Informațiuni se capătă la ALBERT ELEK, Obrettye, care stă la dispoziție cu trăsura la gara Magyar-Brettye (Piski-petrozsényi vonal, Hunyad m.)

Tot acolo se află de vândut o imblătitoare cu motor de benzin de 10 puteri și una cu motor de oleiu brut 12 h. p. elevator și imblătitoare de trifoi. (A 583-3)

Prăvălia românească

de coloniale și delicatese a lui

George Ștefu

din Arad, strada Deák

Ferenc 7. (în față cu „Librăria diecezană”) are

Telefon pentru oraș și provincia:
Nr. 881.

(Se 549-10)

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Fichler Sándor**, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307-100)

KISS JÁNOS

fabricant de cuptoare și magazin de cuptoare de lut

Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Recomandă on. public din loc și jur magazinul lui bogat asortat cu *cuptoare de olane și maiolică, sigure de foc, în stil modern și în diferite culori, cu aparat de fert în grabă, 25% economie în material de încălzit.* — Pregătește, reparaază și clădește *căminuri și vetre de fert.* Comandele din provincie se execută grabnic, punctual și cu prețuri convenabile, pe lângă garanția de 2 ani.

KI 122-60

D. CEPENARIU

croitor pentru domni
Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin permanent de specialitate de **materii veritabile engleze**, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii

pentru domni după croiul cel :: mai nou ::

Ce 193-30

Kratochvill Ágoston

turnătorie de lucrări de artă și firme
Budapesta, VII., Cserhát-u. nr. 22.

Fond. în 1899. Telefon: 28-35.
N-rul casei de păstrare poștală reg. ung. 15546.
(Notă Clearing).

Table de firmă vârsate din bronz și zinc

pentru ofiți, medici, avocați, ingineri, arhitecți, execută frumos și modern. Cea mai mare fabrică în bransa aceasta în Ungaria.

Prețuri de fabrică.

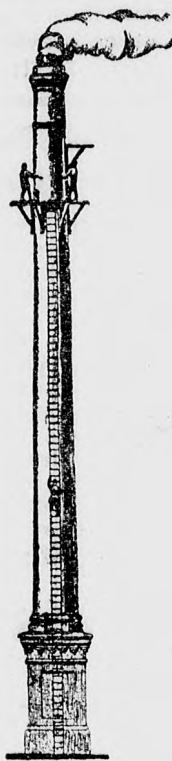
Correspondență în limbile maghiară și germană
(Ka 148-30)

Construirea și repararea hornurilor pentru fabrici

execută fără conturbarea lucrului fabricii

Gussenbauer L. și fiul

BUDAPEST, VI., Rózsa-u. nr. 80.

Cea mai veche și mai renumită instituție. Construiește **pereți** pentru cazane, cuptoare pentru orice ram industrial și totfelul de **turle** pentru apă. Până acum am executat peste 3000 de clădiri, între cari pe seama fabricii de electricitate din Viena, cea mai mare în Europa, am zidit în pereți locomobile de 90.000 HP. cu suprafață de 24.000 m², 128 ciururi ambulante, precum și 4 dintre cele mai mari hornuri ale acestei fabricii, cu un diametru de 45 m.

Prospecte și catalog ilustrat se trimit gratis.

(Gu 339-15)

(Ka 31-52)

Prima calitate

Mașini de cusut „Singer” calitate bună pentru femei cu 60 K. (karikahajós) tot pentru femei 84 K., centralbobin 94 K., cu 5 cutii din oricare soiuri 110 K., cu luntre scufundătoare (sülyesztő karikahajós) — centralbobin fără sunet, artistic lucrate, un adevărat decorațiu pentru casă cu

130 cor. precum și biciclete cu 104 cor. pe lângă garanție de 5 ani — livrează:

KRAUSZ HENRIK
Budapest, IV., Veres Pálné-u. 40

Revanzătorilor le dau rabat. — Catalog la cerere trimis gratis și franco.

Prima fabrică pentru lipit și tăiat cu autogen.

Körmendy Ferencz és Tsa

BUDAPESTA, IX. Üllői út 117 szám.
Telefon 20-59.)

Invenție ungurească, brevet propriu!
Pistoaiul cu pocnește! Pistolul nu se încălzește!

Specialități pentru aranjarea lipirei autogen. Primește spre lipire orice obiecte de fier și metal, precum și cazane, apoi execută recitoare de apă, boilere și corpuri recitoare.

(Ko 199-120)

Ba 116-280)

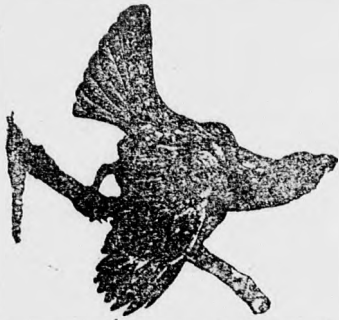
Gustați
Berea **SLEPING-car**
din fabrica „Bragadiru“.

In contra tusei, răgușelei și ca-
tarului nu e nimic mai buu decât
≡ **Bomboanele Réthy.** ≡

La cumpărare să grijim cerind anume fa-
bricatele Réthy, deoarece sunt emul-
tații nereușite. — Originalul are pe cutie
cuvântul »RÉTHY«. — O cutie 60 fil, o cutie
mare 1 cor. Se capătă în ori-ce prăvălie.
Se primiți numai cele cu marca »RÉTHY«.
(Go 581-6)

In atențiunea dlor vânători!

branza mea, în mod inexcipientabil și prompt,
cu prețuri moderate.

VÖRÖS MÁTYÁS

preparator și fabricant de instrumente de fizică.
Szeged, Petőfi-sugárut nr. 55.

Vo 286-30

ILIE BURĂ

lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Bu 110-60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta
precum: strângerea cu fer a zidurilor, pre-
gătirea de porți și garduri de fier, bal-
coane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine
și cuptoare etc. executate artistic și prompt.
Primește totodată spre efectuare totfelul de
reparaturi atingătoare în bransa aceasta
pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

KUN ENDRE,
atelier cu mașini electrice pentru
ascuțire artistică și homoru.

(Ku 39-60) **SZATMÁR,**
casa L. évay, vis-à-vis
de Tribunal.

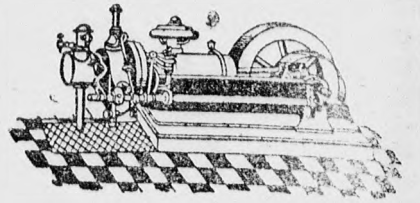
Se recoman. pentru pre-
gătirea și ascuțirea oricărui
soi de cuțite, ca cuțite pen-
tru cășapie și bucătărie, pen-
tru masă și bricege, unele
pentru ciobotari și cojocari
precum și ascuțirea bricelor
pre lângă prețuri convena-
bile și execuție ireproșabilă.

La trimiterea a 6 brice barbierilor
se cotește taxa numal pentru 5.

Körber József és T-sa
LUGOJ, strada Timișorii n-rul 28.
(Casa proprie)

Lăcătușeri, atelier pentru repararea mașinilor, lăcă-
tatori de apaducte. Atelier entru repararea pu-
pelor, a mașinelor cu benzin, motoare, mașini cu
aburi și mașini agricole.

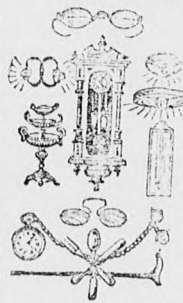
Tipire autogenă cu cea mai deplină garanță Atelier
special. Turnătorie de fer și oțel.
TELEFON 184.

MANDEL ZSIGA

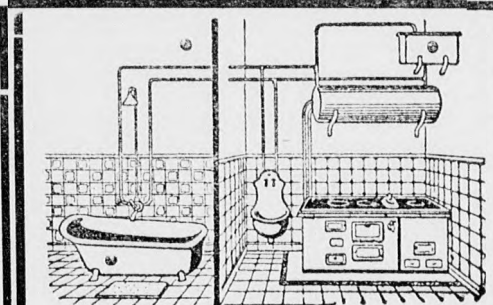
orologier gluvaerglu-optic

DÉS-Fötér

Sucursala Gyulafehérvár

Cel mai mare depozit
de tot felul de ciasnornice
de aur și argint precum
și ciasnornice de metal
și nickel. Articli de ar-
gint de China Berndor-
fer Cristofle și tacâmuri
de argint. Ochelari și
zwickeri de Rathenov.
Articole optice de aur
și argint Gramophoane
și plăci. — Reparaturi
solide și ieftine. Ser-
viciu conștiincios. Prețuri moderate
(Ma 182-30)

Bruno Widlasch,

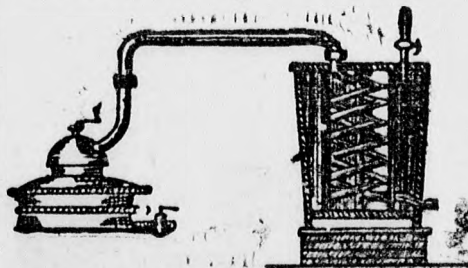
lăcătușerie artistică pen-
tru mașinării și zidiri. —
Atelier special de instala-
țiuni pt. lumină electrică,
apaduct, aranjamente pt.
băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngră-
diri de morminte după desemn sau după planul propriu; cuptoare și cazane, mon-
tări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru
canalele din orașe. Instalări de băi, apaducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă
(construcții proprii), cari s'au adeverit de cele mai bune până acum. Closete patent scutite
de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de
28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani. (Vi 159-60)

Cea mai perfectă executare de instalări de lumină electrică, telefoane și
telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și țincuire. — Protecție și planuri gratuit și prompt.

CAZANE pentru ferberea rachiuului

Aranjamente
pentru fabricii de
SPIET.

MAȘINI pentru stre-
curatul vinului și pen-
tru opărirea vaselor.

Prețuri moderate!
Condiții favorabile
de plătire!

MAGYAR RÉZMŰÁRUHAZ, RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Ujpest, Strada Gyár nr. 15. (Ma 164-30)

(Ma 131-60)

Mandler János

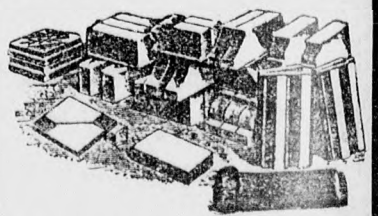
intreprindere de beton, pia ră arti-
: : sticală și teracotă : :

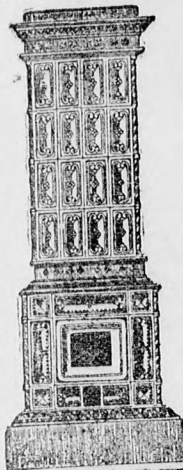
SZEGED, strada Bihari nr. 1.

Primește spre executare totfelul de
lucrări în bransa lui, și anume: te-
racotă, canalizare, betonare, conduct

de țevi de lut și ciment, us-
carea pereților umezi, trepte
(scări) de piatră artificială,
pereți, conuri „Rabitz“, inele
pentru fântâni, bazenuri,
fântâni arteziane și vălute
executate neexceptionabil și
cu prețurile cele mai moderate.

Cu prospecte servese gratuit.

Pregătesc (Ma 146-30)
cuptoare de teracotă,
căminuri, vase, glas-
tre, cu prețuri moderate.

Pentru durabilitatea lor garantez. Primesc și repararea cuptoarelor vechi și în provincie. Rugând sprijinul mult onor. public:

Magyar István
 fabricant de căminuri și artic. de lut
 Temesvár-Gyárvaros Kém-utca n-rul 16.

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și desvoltați la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnată administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimită gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”
 (A 539) Babalna (u p. Szászváros).

Leitner Sándor mechanic și electrotehnic
 Cluj-Kolozsvár, str. Deák Ferencz nr. 30.

Vinde și repară pe lângă prețuri moderate: casse de bani, biciclete, mașini de cusut, gramofone și mașini de scris. Primește orice muncă de bransă, precum: introducerea sonerilor, a luminii de electrice și a diferitelor motoare.

(Le 56-30)

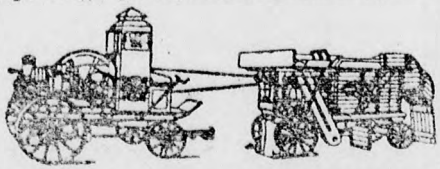
I 192-80

O. Ilieviciu

lăcătar artistic de mașini, motoare și edificii
 Bistrița-Besztercze.

Execută tofelul de lucrări în bransa zidăriei și lăcătușeriei precum și ferării pentru zidări noi, porți de fier, balcoane, trepte, garduri pentru morminte și mașine de gătit. — Reparează pe lângă garanță orice fel de mașini agricole, motoare, mașini de cusut, biciclete, cumpene — cu prețurile cele mai convenabile. □

Hainele nu se mai strică!
 și nu mai trebuie curățite cu peria dacă le dai spre curățire la institutul
Văduva Engel Vilmos, în Făgăraș.

Provăzută cu mașini moderne și aranjat pentru curățirea chimică a hainelor, văpsirea stofelor și curățirea penelor de perini. Pentru curățirea unei îmbrăcăminte de bărbați 3 cor. La comanda dela 10 cor. în sus expedarea se face franco.

Hainele de bărbați dame, și copii, perdelele, broderiile, stofele mobilelor sau penele de perini. Paltoane de piele se văpsese în colorii întunecate, durabile și cu garanță. Văpsirea hainelor de doliu se execută grabnie.

(E 504—)

MAÁR LAJOS és Testvére

fabrică de articlii de lăcătușerie

ORADEA-MARE (Nagyvárad) strada Teleky n-rul 45.

Executăm: vetre de fert, uși din fier vărsat, uși pentru cuptoare, țînătoare de clădiri, uși pentru cuptoare de copt, uși pentru căminuri, cuptoare de tinichea.

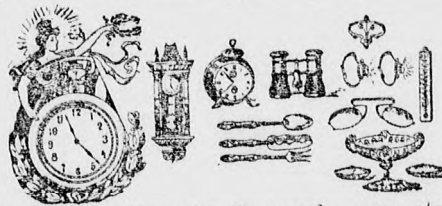
Catalog de prețuri la dorință se trimite gratis.

(Ma 426—)

LUDOVIC BINDER

GIUVAERGIU, CIASORNICAR ȘI AURAR
 (Membru al Uniunii Horlogere).

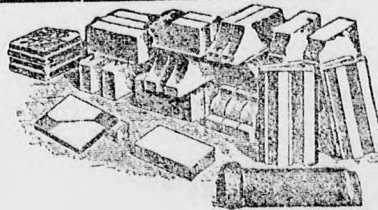
MEDIAȘ (MEDGYES) Markt platz nr. 11.

Mare magazin de: oroloage de Elveția, de aur argint, oțel și nichel, oroloage de părete și cu pendal. Bijuterii fine și articlii de briliante, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de China, articlii optici. În marele meu atelier de bijuterii se execută tofelul de bijuterii, și se reparază cu specialitate bijuterii și ciasornice, pe lângă garanță. Prețuri moderate. Serviciu conștiințios.

(Bi 463-80)

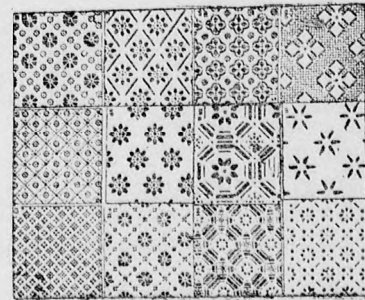
(Bo 423—)

Bozsó Mátyás

fabrică de ciment și întreprindere de zidire
 Alba-Iulia (Gyulafehérvár)

Execută: padinentări de terazzo, — granit, — mozaic, — beton, — cheramit și — mozaic: precum și canale de beton și fundamente pentru mașini, lucrări de ciment și beton, iesle, fântâni arteziane și basenuri, poduri etc. cu prețuri moderate; serviciu prompt.

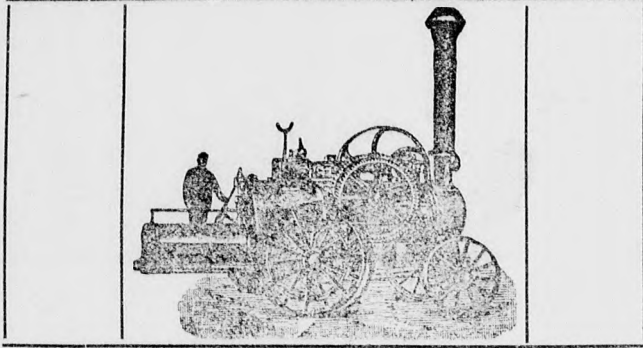

FRĂȚII FRIEDRICH

atelier și deposit de mașini
TEMESVÁR—JÓZSEFVÁROS

Telefon interurban ————— Telefon Interurban
 BIROU: 724. ATELIER: 950.

Locomotive automate! Locomotive!

Nu-i așa că v'ați convins că viitorul e al locomobilelor! Folos numai cu acestea se poate avea! Toate locomobilele de aburi se transformă în automate după 3 sisteme și anume: prin transmisiunea pe osie, cel mai nou sistem „RECORD” brevet propriu, prin roți dințate și prin înlanțuire. În fabrica noastră de mașini s'au executat până acum 1200 de transformări. Serviciu prompt în branșă.

Pot expedia în orice moment aliaje, osii de oțel, tâlpi și toate părțile constructive necesare pentru transformarea în automate a 100 mașini cu aburi, în stare brută sau lucrata gata, pentru 3 sisteme: „RECORD” de transmisiune, brevet propriu, roți dințate și înlanțuire.

Serviciu prompt! Expediție imediată!

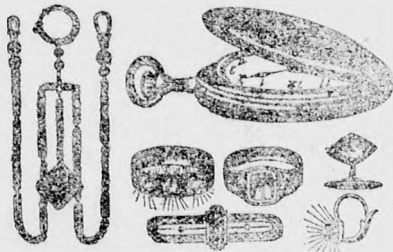
Cereți prellminare detallate de prețuri.

(Fi 176)

Becker Lajos

ciasornicar și giuvaergiu

Temesvár-Józsefváros str. Hunyadi și colțul străzii Misits

Mare magazin de oroloage de Elveția, de aur, argint, oțel și nichel, oroloage de părete și cu pendal. Bijuterii fine și articlii de brihante, obiecte de lux veritabile de argint, și argint de China. În marele meu atelier de bijuterii se execută totfelul de reparări, și se reparază cu specialitate bijuterii și ciasornice pe lângă garanță.

Prețuri moderate! Serviciu conștiințios!

(Be 535—10)

Recomandate de către cei mai renumiți medici

Bandaje

picioare artificiale, corsete, legătoare pentru pânțee, irigatoare, stropitoare, suspensorii, îndreptătoare, ciorapi de gumă, vată (bumbac), legătoare și articlii pentru bolnavi precum și cele mai excelente preservative franceze pentru femei și bărbați, se vând cu prețuri ieftine la

LEINER GYULA, bandagist
 Brașov, str. Mihael Weis nr. 13.

(Le 158—26)

Matutsek József

Kolozsvár, Szentegyház-u. 3.

Recomandă depozitul său bogat asortat cu totfelul de

încălțăminte

bărbătești și femeiești executate în atelierul propriu.

Comande din provincie, după măsură sau că trimițând o gheată veche care'i șade bine se pregătesc prompt și din material bun, trainic și la modă.
 (Ma 443—)

LEOPOLD KÖBER

LĂCĂTUȘ PENTRU CLĂDIRI ȘI LUCRĂRI DE ARTĂ și atelier pentru aranjamente cu gaz, apaducte și canalizare

MEDIAȘ (MEDGYES) str. Alsó Kovács n-rul 23.

Execută orice lucrări și reparări în această branșă și anume:

lucrări de fier pentru clădiri, porți de fier, grații pentru mor-

minți, vetre de fier și

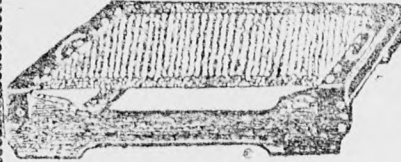
matrațe de fier, din mate-

rial foarte bun, apoi in-

troducere de apaducte și

canaluri cu prețuri ieftine

și pe lângă garanță.

(K 464—)

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi,

sau totfelul de reparări prompt și

cu prețuri ieftine. Expediez ieftin

rolete mecanice de pânză și trestie

— — — — — pentru ferestre

(Fi 226—20)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

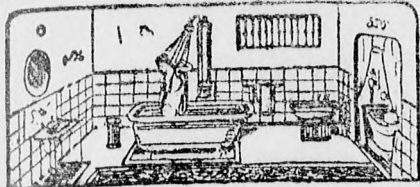
TELEFON 909.

TELEFON 909.

EDUARD LEXEN,

tinichigiu și antepriază de instalațiuni
Brașov, Atelier: Strada Lungă Nr. 63.
Prăvălie: Strada Câbel Nr. 2.
 Telefon Nr. 334.

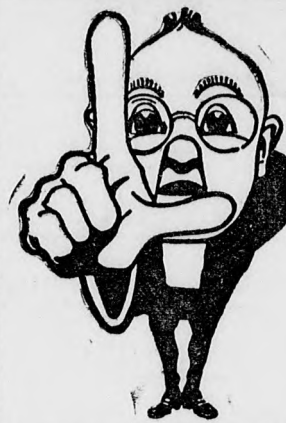
Se recomandă pentru pregătirea muncii de tinichigiu și galanterie la edificii, precum coperișe, și învelișuri de turn, ornamente de metal, vase pentru bucătărie, dulapuri pentru ghiță, vase pentru spălat și altele. **Specialist în apaducte la case, canalizări, conducerea de gaz de iluminat, și instalarea camerelor de baie**

Lampe de carbid de totfelul dela 3 coroane în sus. — Engrosiștilor li-se dau rabat. Depozit bogat în vâni de scaldat, cămine, closete etc. Serviciu conștiințos. Prețuri moderate. Reparație promptă

Dacă comandați ceva
 ori cereți prospecte dela cei ce inserează anunțuri în ziarul nostru, vă rugăm
să vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție, veți fi bine serviți, firmele respective având nevoie de recomandarea noastră. In caz, că am primi oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului
 „ROMANUL”.

„VICTORIA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII.

FONDATA ÎN ANUL 1887.

Centrala: Arad, Calea Arhiducelui Iosif, Nrii 1—2, casele proprii (vis-à-vis de primărie.)

Filiale: în Chișineu (Kisjenő) Șiria (Világos), și Boroșineu (Borosjenő).

Capital societar 2,500.000.— Còr.
 Fond de rezervă 2,000.000.— Còr.
 Depuneri spre fructificare 15,000.000.— Cor.
 Circulațiunea anuală 400,000.000.— Cor.

Pentru sumele depuse fără termin de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai îndelungat de trei luni de zile, după mărirea sumei depuse: plătește deponenților 4½% și 5% interese fără de nici o detragera.

Primește depuneri spre fructificare despre cari eliberează libele.

Acordează împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat din al seu

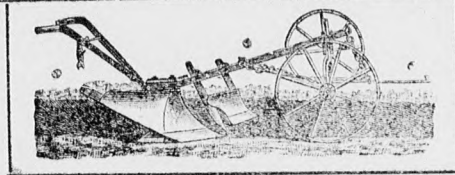
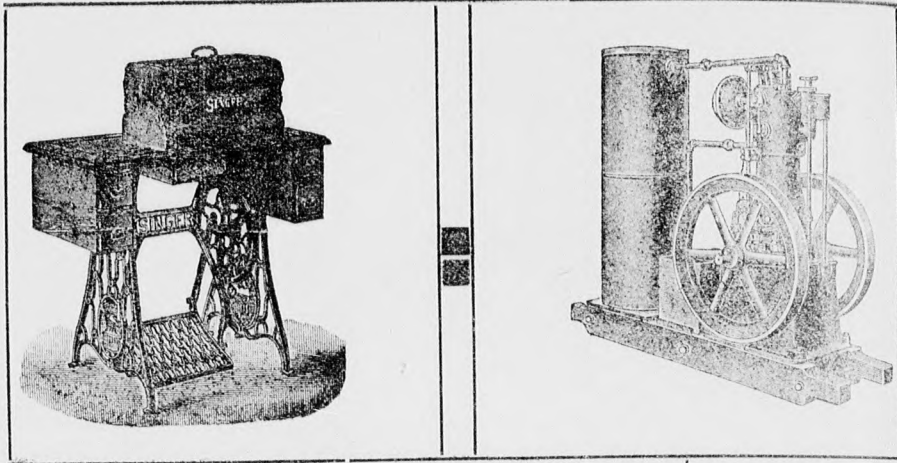
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, tree-rat, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare

societate pe acții în
Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” ȘI PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaiți de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca acvizitori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cei interesați să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”).
AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BE-
KÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”)
(Ba 240—156) Telefon nr. 850